

Henna Uusisalmi & Enniveera Yli-Viikari

**”TOKI SE NÄYTTÄÄ HELPOSTI SILTÄ,
ET OPIKELIJAT VAAN DOKAA, MUT
SE ON NIIN PALJON ENEMMÄNKIN”**

Opiskelijakulttuurin merkitys
ammattikorkeakouluopintojen aikana

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2021

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijät	Henna Uusisalmi & Enniveera Yli-Viikari
Työn nimi	”Toki se näyttää helposti siltä, et opiskelijat vaan dokaa, mut se on niin paljon enemmänkin.” Opiskelijakulttuurin merkitys ammattikorkeakouluopintojen aikana
Toimeksiantaja	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta ja Hyvinvointi verkossa – HyVe-hanke
Vuosi	2021
Sivut	62 sivua, liitteitä 2 sivua
Työn ohjaaja	Hanne Salovaara-Pitkänen

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, missä merkityksessä opiskelijakulttuuri on ammattikorkeakoulussa. COVID-19-pandemian johdosta opiskelijakulttuuri ei ole päässyt toteutumaan tavanomaisesti. Opinnäytetyössä selvitetään, mihin kaikkeen opiskelijakulttuuri opiskeluaikana vaikuttaa, mikä merkitys sillä on opiskeluajan mielekkyydessä ja kuinka se tukee yhteisöllisyyden muodostumista.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja sen kohdejoukoksi valikoituivat Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopiskelijat, jotka olivat aloittaneet opintonsa ennen COVID-19-pandemian tuomaa poikkeusaikaa. Haastattelut olivat teemahaastatteluja, jotka toteutettiin etäyhteydellä Microsoft Teams -viestintäalustalla kevään 2021 aikana. Opinnäytetyöhön haastateltiin seitsemää (7) yhteisöpedagogiopiskelijää. Opinnäytetyön aineisto analysoitiin käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tuloksista käy ilmi, että opiskelijakulttuuri on yhteydessä mielialaan ja hyvinvointiin sekä opinnoissa edistymiseen. Tärkeimpänä opiskelijakulttuurin koetaan lisäävän yhteisöllisyyttä ammattikorkeakoulussa. Yhteisöllisyyden muoto voi muuttua opiskelujen edetessä, mutta sen koetaan olevan merkityksellinen tekijä esimerkiksi ryhmäytymisessä ja vertaistuen saamisessa. Opiskelijakulttuuri koetaan osaksi nuoren aikuisen elämänvaihetta ja paikkakunnan opiskelijakulttuurin maineella on merkitystä opiskelupaikkakunnan valinnassa. Vaikka alkoholi on vahvasti läsnä opiskelijakulttuurissa, sen ei koeta olevan tapahtumien keskiössä. Merkityksellisimmiksi opiskelijatapahtumiksi koetaan tapahtumat, joissa yhteisöllisyys oman alan opiskelijoiden kanssa korostuu.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että opiskelijakulttuurin ylläpitäminen ja vahvistaminen ammattikorkeakouluissa on merkityksellistä opiskelijoiden kannalta. Vaikka tuloksista ilmeni opiskelijakulttuurin toisinaan horjuttavan opintoihin keskittymistä, opiskelijakulttuuri toimi kuitenkin opinnoissa eräänlaisena kantavana voimana. Fyysinen läsnäolo koettiin opiskelijakulttuurin toteutumisen kannalta tärkeäksi. Opinnäytetyön toimeksiantaja tulee hyödyntämään opinnäytetyön tuloksia osana kehittämistyötä.

Asiasanat: opiskelijakulttuuri, yhteisöllisyys, ammattikorkeakoulu

Degree	<i>Bachelor of Humanities</i>
Authors	Henna Uusisalmi & Enniveera Yli-Viikari
Thesis title	“Sure it easily seems like students are only drinking but it’s so much more.” Importance of student culture during studies at a University of Applied Sciences
Commissioned by	Student Union of Southeastern Finland University of Applied Sciences and Wellbeing in Web project
Time	2021
Pages	62 pages, 2 pages of appendices
Supervisor	Hanne Salovaara-Pitkänen

ABSTRACT

The objective of this thesis was to examine the importance of student culture at a University of Applied Sciences. Student culture and cultural events have not been able to take place in their regular form because of the COVID-19-pandemic. This thesis was about student culture’s impact on the life of students, how it impacts the enjoyment of studies and how it supports the formation of a sense of community.

This thesis was a qualitative study and the target group consisted of community educator students who started their studies before the COVID-19-pandemic at Xamk. The interviews were thematic interviews which took place in Microsoft Teams during spring 2021. For this thesis seven (7) community educator students were interviewed. The material of this thesis was analyzed by using material-based content analysis.

The results show that student culture is connected to mood, wellbeing and promoting the progress of studies. The most significant result is that student culture increases the sense of community at school. Its form can change during studies, but it appears as a meaningful factor in group formation and peer support. Student culture is seen as a part of a young adult’s life period and the reputation of the local student culture affects the choice of the place of study. Even though alcohol is strongly present in the student culture, it does not appear to be in the center of the student events. The most significant events were the ones where a sense of community was experienced with students studying in the same field.

In conclusion, maintaining and strengthening student culture at Universities of Applied Sciences is significant for students. Even though the results showed that student culture activities sometimes deteriorate concentration on studies, student culture however helps students cope with their studies. Physical presence was seen as an important factor for student culture to be able to flourish. The commissioner of this thesis will use the results in their development work.

Keywords: student culture, sense of communality, university of applied sciences

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OPISKELIJAKULTTUURI.....	7
2.1	Opiskelijakulttuurin piirteet.....	7
2.2	Yhteisöllisyys ja opiskelijakulttuuri.....	10
2.3	Opiskelijakulttuuri opintojen tasapainottajana.....	15
2.4	Aiemmat tutkimukset opiskelijakulttuurista ja yhteisöllisyydestä.....	17
2.4.1	Yhteisöllisyyden vaikutukset ammattikorkeakoulussa.....	17
2.4.2	Opiskelijatapahtumat ja alkoholi.....	18
3	KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU.....	20
3.1	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu oppilaitoksena.....	20
3.2	Yhteisöllisyys Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa.....	21
3.3	Opiskelijakulttuuri Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa.....	22
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	23
4.1	Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen kohdejoukko.....	23
4.2	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä.....	24
4.3	Aineiston analyysimenetelmä.....	27
5	TULOKSET.....	28
5.1	Opiskelijakulttuurin vaikutus opiskeluajan mielekkyyteen.....	28
5.1.1	Mieliala ja hyvinvointi.....	28
5.1.2	Opinnoissa edistyminen.....	30
5.2	Opiskelijakulttuurin merkitys yhteisöllisyyden kokemuksessa.....	32
5.2.1	Tutustuminen ja ryhmäytyminen.....	32
5.2.2	Merkitykselliset opiskelijatapahtumat.....	33
5.2.3	Yhteisöllisyyden muoto.....	36
5.2.4	Nuoruuden elämänvaihe.....	39
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	40
6.1	Johtopäätökset.....	40

6.2	Pohdinta	46
6.3	Tutkimuksen luotettavuus	53
6.4	Jatkotutkimusehdotukset	55
LÄHTEET		57

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukutsu

Liite 2. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Opiskelijakulttuuri on merkittävä osa suomalaisia ammattikorkeakouluja ja monille siitä voi tulla ensimmäisenä mieleen haalarit päällä juhlivat opiskelijat. Opiskelijakulttuuriin kuuluvat opiskelijoiden eri toimintatavat ja perinteet korkeakouluuyhteisössä, sekä monenlaiset opiskelijatapahtumat (Paakki & Lehtinen 2020, 7). Opiskelijakulttuurilla on myös paljon syvempi merkitys opiskelijoiden hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta. Opiskelijakulttuuri toteutuu vaihtelevasti eri paikkakunnilla, sillä sitä ohjaavat opiskelijoiden perinteet ja tapahtumat ovat moninaisia. Opiskelupaikkakunnan merkitys on noussut toiseksi kriteeriksi koulutusalan mielekkyyden rinnalle opiskelupaikkaa pohtiessa (Tolonen 2018). Opiskelu ammattikorkeakoulussa voidaan käsittää erillisenä elämänvaiheena, jossa sallitaan normaalisti vastuulliselle aikuiselle huolettomampi käyttäytyminen (Maunu 2017). Opiskelijakulttuuri luo siis vapaudentunnetta, mutta myös yhteenkuuluvuutta ja yhteisöllisyyttä. Useissa Suomen korkeakouluissa yhteisöllisyyden merkitys on noussut yhdeksi tärkeimmistä arvoista (Reinikainen 2019, 6). Yhteisöllisyyden on todettu tukevan opiskelijoita opintojen etenemisessä ja niihin sitoutumisessa sekä opiskelijayhteisöön kiinnittymisessä (Kirveskoski 2020, 50). Yhteisö toimii siihen kuuluvalla yksilölle voimalähteenä (Paasivaara & Nikkilä 2010, 21).

Opinnäytetyömme aiheena on tutkia opiskelijakulttuurin merkitystä ammattikorkeakouluopintojen aikana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa. COVID-19-pandemian johdosta moni ammattikorkeakoulu siirtyi etäopiskeluun, mikä on korostanut opiskelijakulttuurin sekä ammattikorkeakoulussa opiskelun yhtenäisyyden merkitystä. Rajoitusten myötä opiskelijakulttuuri ei ole päässyt toteutumaan sille tavanomaisessa muodossa, minkä johdosta kiinnostus opinnäytetyömme aiheeseen erityisesti heräsi. Omiin opiskelukokemuksiimme nojaten näimme opiskelijayhteisön ja yhteisöllisyyden olevan hyvin merkittävässä osassa opintoja ja koko korkeakoulukokemusta.

Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää, kuinka merkittävässä asemassa opiskelijakulttuuri lopulta on opiskeluajan mielekkyyden ja yhteisöllisyyden muodostumisen suhteen. Opinnäytetyömme kirjoitusprosessi alkoi syksyllä

2020. Tutkimusotteemme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, ja haastattelut (n = 7) toteutamme teemahaastatteluina Microsoft Teams -viestintäalustalla kevään 2021 aikana. Haastattelut analysoimme käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Opinnäytetyömme kohdejoukkona ovat Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Mikkelin kampuksen yhteisöpedagogiopiskelijat, jotka ovat aloittaneet opintonsa ennen syksyä 2020. Opiskelijakulttuuriin liitännäinen yhteisöllisyys on kiinnittynyt vahvasti myös yhteisöpedagogiopintoihin, jossa sosiaalisuus ja kanssakäyminen korostuvat. COVID-19-pandemiasta johtuvana poikkeusaikana opintonsa aloittaneet opiskelijat eivät ole päässeet kokemaan opiskelijakulttuuria sen tavanomaisessa muodossa.

2 OPISKELIJAKULTTUURI

2.1 Opiskelijakulttuurin piirteet

Opiskelijakulttuurilla tarkoitetaan opiskelijoiden eri toimintatapoja korkeakouluissa ja korkeakouluyhteisöissä. Perinteet ja tapahtumat ohjaavat opiskelijoiden toimintatapoja ja näin myös opiskelijakulttuuria. Korkeakouluyhteisöön kuuluvat opiskelijoiden lisäksi koko koulun henkilöstö. Yhteisössä kaikkia yhdistävät yhteiset säännöt sekä mielenkiinnon kohteet tai päämäärät. (Paakki & Lehtinen 2020, 7.)

Tutoreilla eli ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden vertaisohjaajilla on suuri merkitys opiskelijakulttuuriin perehdyttämisessä ja sen muokkaamisessa. Kulttuuri ei periydy, vaan se leviää ihmisten keskeisessä kanssakäymisessä. Opiskelijakulttuurin toimintatavat opitaan ja niiden sisään ikään kuin kasvatetaan. Opiskelijakulttuuriin liittyy tapahtumien ja opiskelijahaalareiden lisäksi vahvasti opiskelijan identiteetti, asenteet, arvot sekä huumori. (Paakki & Lehtinen 2020, 3, 7.)

Opiskelijatapahtumat ovat keskeinen osa opiskelijakulttuuria. Ne luovat mahdollisuuden rentoutumiseen sekä irtiottoon opiskeluarjesta. Oppilaitoksissa tiedostetaankin, että opiskelijoiden hyvinvointi on suoraan yhteydessä opinnoissa jaksamiseen. Oppilaitoksesta ja koulutuksesta riippuen tapahtumia on suunnattu yksinomaan tietyn oppilaitoksen tai alan opiskelijoille, mutta myös kaikille opiskelijoille suunnattuja tapahtumia järjestetään runsaasti. Erityisesti

aloittaville korkeakouluopiskelijoille järjestettävät opiskelijatapahtumat ovat merkittävä väylä tutustua toisiin opiskelijoihin ja luoda tiiviimpää yhteishenkeä. (Studentum 2017.) Tällaiset opiskelijatapahtumat voidaan nähdä myös väylänä ryhmäytymiseen muiden opiskelijoiden kanssa. Ryhmäyttämisen tarkoituksena on ”tutustua ryhmän jäseniin paremmin niin, että ryhmän jäsen tuntee olonsa ryhmässä mukavaksi ja turvalliseksi” (Mast s.a., 4). Ryhmäytymisen onnistumiseksi ilmapiiriin täytyy olla turvallinen. Jos jäsen ei uskalla osallistua ryhmän toimintaan, on myös mahdotonta ryhmäytyä. Kun jokainen ryhmän jäsen kokee tulleen huomioduksi, syntyy keskinäistä kunnioitusta sekä hyvää henkeä ryhmäläisten välillä. (Klemola 2019.) Ryhmäytyminen on yksi kannustavan oppimisryhmän syntymisen edellytyksistä, sillä hyvin ryhmäytynyt ryhmä ehkäisee syrjäytymistä sekä edistää omaa oppimistaan (Mast s.a., 4).

Ensimmäisen vuoden opiskelijoille järjestetään opintojen alussa perinteisesti fuksiaisat, joissa on tapana kiertää rastikierros eri tehtäviä suorittaen. Tunnetuimpiin, monia opiskelijoita yhteen tuoviin tapahtumiin kuuluvat suurimmissa opiskelijakaupungeissa järjestettävät Approt. Appro-tapahtumissa on tarkoitus kerätä pääasiassa anniskeluravintoloista leimoja, joita ansaitsemalla voi säästää leikkimielisesti tutkintoja, kuten Approbatur. (Studentum 2017.) Opiskelijatapahtumia järjestetään lisäksi monenlaisten teema- ja juhlapäivien pohjalta. Erilaiset risteilyt ja vappu ovat myös merkittävänä osana opiskelijatapahtumia. (Ylönen 2020.)

Opiskelijahaalarit ovat yksi opiskelijakulttuurin näkyvimmistä osista. Opiskelijat käyttävät haalareita pääosin opiskelijatapahtumissa tai tilaisuuksissa, jossa halutaan identifioitua tietyn alan opiskelijaksi, ellei pukukoodia ole määrätty erikseen (Opiskelijakunta Kaakko 2019). Haalareiden väri riippuu opiskeltavasta alasta sekä oppilaitoksesta. Haalareita koristellaan pääasiassa kangasmerkein, joita voi ostaa esimerkiksi opiskelijatapahtumista (Opiskelijakunta Kaakko 2019). Opiskelijahaalareiden on arvioitu ilmestyneen katukuvaan erityisesti Espoossa ja Otaniemessä ennen 1960-lukua, mutta silloin käytössä olleet haalarit eivät vastanneet ulkonäöltään nykyisiä haalareita. Haalareiden pukeminen päälle osana opiskelijatapahtumien varustusta sai alkunsa Ruotsissa 1970-luvun aikana. (Laureamko 2019.)

Haalareiden käyttöön liittyy tiettyjä etikettisääntöjä. Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta Laureamko on julkaissut haalarietiketin, joka sisältää kymmenen pykälää haalareiden käyttöön liittyvistä säännöistä. Etiketissä mainitaan muun muassa, ettei haalareita saa pestä, vaan niitä tulee tuulettaa tarpeen vaatiessa. Haalareihin ommeltavat merkit tulee ommella käsin, eikä niitä saa sijoittaa sponsoritekstien päälle. (Haalarietiketti s.a.) Haalareiden käyttöön liittyvissä säännöissä on kuitenkin pieniä paikkakunta- ja koulukohtaisia eroja. Siirilä (2014) kertoo Hautamäen (s.a.) sanoneen, että haalareiden pesu on sallittua, jos se tapahtuu uimalla esimerkiksi järvessä tai joessa.

Opiskelijat kokevat usein olevansa keskenään tasavertaisia, eikä yksilön taustoilla ole väliä, sillä kaikki ovat samassa elämänvaiheessa (Maunu 2017). Muotoutuvan aikuisuuden kehitysvaihe (engl. *emerging adulthood*), on murrosiän ja aikuisuuden väliin jäävä kehitysvaihe (Maunu 2017), joka painottuu ikävuosiin 18–25 (Arnett 2000, 469). Nuori ottaa murrosiässä etäisyyttä lapsuuden kasvuympäristöihin ja yhteisöihin. Murrosikä ei itsessään valmista nuorta aikuisuuteen, vaan nuoren täytyy luoda identiteettinsä vielä uudelleen muotoillakseen itselleen aikuisen roolin sekä oppiakseen aikuisuuteen liittyviä taitoja. Aikuisuuteen liittyy valmiudet toimia erilaisissa yhteisöissä ja ryhmissä. (Maunu 2017.) Korkeakouluopinnot aloittaneet opiskelijat ovat yleisimmin iältään muotoutuvan aikuisuuden kehitysvaiheessa. Suomessa korkeakouluopinnot aloitetaan keskimäärin 24-vuotiaana (Nord & Siikamäki 2019). Opiskeluaika on useille nuorille merkittävä siirtymävaihe heidän elämässään, jolloin monille on ajankohtaista siirtyä eteenpäin omasta lapsuudenkodista ja tutusta ympäristöstä kohti itsenäistymistä ja mahdollista uutta paikkakuntaa. Opiskeluaikan tuoma suuri muutos voi aiheuttaa huolta uuteen sopeutumisesta, kuten siitä, miten pääsee mukaan opiskelijayhteisöön ja kuinka opinnot sujuvat. (Savolainen 2021.)

Yhteiskunnassa opiskeluaika nähdään usein luovallisuutena, ulkopuolisen vapauden aikana. Opiskelijoille sallitaan sellainen käyttäytyminen, joka olisi vastuullisella aikuisella tuomittavaa ja sopimatonta. Opiskelijahaalarit luovat tasa-arvoa. Aikuisuuden roolien harjoittelu on pitkälti tietynlaisten vuorovaikutustyylien hyväksymistä. Opiskelijatapahtumat ja juhliminen ovat tehokas keino harjoitella näitä rooleja, haalarit päällä opiskelijat voivat leikitellen ko-

keilla erilaisia asioita sekä saada vertaistukea. Haalarit toimivat selkeänä tunto-merkkinä erilaisista rooleista, ne päällä ollaan erotettuna arkisista tilanteista ja esimerkiksi tapahtumista koituvat seuraukset koetaan yleensä pienempinä. Haalarit ovat siis symbolinen osoitus siitä, milloin tietynlainen käyttäytyminen on sallittua. (Maunu 2017.)

2.2 Yhteisöllisyys ja opiskelijakulttuuri

Opiskelijakulttuuri pohjautuu siihen, että on olemassa opiskelijayhteisö. Opiskelijayhteisöön kiinnittyminen tarkoittaa opiskelijoiden kokemaa, yhteisöstä kumpuavaa mielekkyyttä, kanssaopiskelijoihin samaistumista sekä myös opiskelupaikkakuntaan ja korkeakoulu-yhteisöön kiinnittymistä (Rytönen & Saari 2015, 3). Suomessa monissa korkeakouluissa yhteisöllisyyttä pidetään yhtenä tärkeimmistä arvoperustoista (Reinikainen 2019, 6). Hakkaraisen (2000, 86) mukaan oppimiseen ja älylliseen kehitykseen vaikuttavat esimerkiksi yhteisöön kuulumisesta ja sen toimintaan osallistumisesta kumpuavat voimavarat. Yhteisöllisessä oppimisympäristössä opiskelijat saavat tukea toisiltaan ja kokevat olevansa motivoituneempia, mikä edistää opintojen etenemistä (Reinikainen 2019, 1).

Yhteisöllisyydelle on monia erilaisia määritelmiä, sillä se on käsitteenä hyvin laaja. Pääpiirteittäin yhteisöä voi kuvata ihmisjoukkona, joka kokee yhteenkuuluvuuden tunnetta ja heillä on yhtenäinen ymmärrys siitä, ketkä ovat osana yhteisöä. Olennaisena toimii myös perustehtävien yhtenäinen käsitys, josta käy ilmi yhteisön luonne ja tarkoitus. Sosiaalinen todellisuus yhteisössä tarkoittaa yhteisön jäsenten jaettua tietoa, joka määrittää sen, miten yhteisöön kuuluvat kokevat yhteisönsä sekä sen jäsenten roolit ja asemat. (Murto 2014.) Yhteisön jäsenet muodostavat siis joukon, jolla on keskenään yhdistäviä ja jaettuja tekijöitä (Kalliokoski 2020, 10). Yhteisöllisyyttä muodostuu usein ryhmiin, joiden jäsenillä on jo ennalta yhdistäviä tekijöitä, kuten yhteinen päämäärä, tekeminen, paikka tai arvot (Birck 2020, 4). Yhteisöön kuuluminen on välttämätöntä yksilölle, sillä tunne yhteenkuuluvuudesta on yksi ihmisen olemassaolon ja toiminnan edellytyksistä. Yhteisö on siihen kuuluvalla yksilölle voimalähde, ja vain yhteisöön, ryhmään tai yhteiskuntaan sitoutunut yksilö voi olla voimakas. (Paasivaara & Nikkilä 2010, 21.)

Lehtonen (1990, 23) jaottelee yhteisyyden kahteen kehitysprosessiin, jotka ovat toiminnallinen yhteisö ja symbolinen yhteisö. Tässä opinnäytetyössä rinnastamme Lehtosen käyttämää termiä yhteisyys yhteisöllisyyteen. Toiminnallisen yhteisön tunnuspiirteisiin kuuluu jäsenten välisen yhteyden muodostuminen konkreettisen toiminnan kautta. (Lehtonen 1990, 23.) Lähiopetuksessa opiskelevat muodostavat toiminnallisen yhteisön, sillä heidän kokemansa yhteisöllisyys kumpuaa nimenomaan konkreettisen kouluarjessa tapahtuvan toiminnan kautta. Opiskelijoiden kesken yhteisöllisyys näkyy muun muassa opintojen ja oppilaitoksen ulkopuolella vietettävässä yhteisessä ajassa (Nyyti ry s.a.). Yhteisöksi voidaan luokitella ryhmä, johon kuuluvat jäsenet ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisöksi määritellyn ryhmän tulee olla muiden vuorovaikutuskentän toimijoiden tunnistama, eli yhteisöllä tulee olla epävirallinen tai virallinen toimijan status. Yhteisössä jäsenten välisessä vuorovaikutuksessa toimivat heidän keskinäiset käyttäytymissääntönsä, sanktiot, normit, moraaliset sitoumukset ja sisäinen hierarkia. Huomioon tulee ottaa yhteisön jäsenten vapausasteet ja valintavaihtoehdot, joilla tarkoitetaan myös poikkeavan käytöksen sietoa. Yhteisön kanssakäymisen säännöt nousevat esiin jäsenien ja ulkopuolisten käyttäytymisnormien erojen kautta. (Lehtonen 1990, 26–27.)

Symbolisessa yhteisyydessä aatteet ovat yhteisöllisyyden tekijänä. Yhteisyys muodostuu erilaisista jaetuista uskomuksista, tunteista ja subjektiivisista kokemuksista. Symbolisessa yhteisyydessä ei esiinny toiminnalliselle yhteisölle ominaisia rajoja, vaan se voi yhdistää hyvin moninaisia ihmisryhmiä ja yksilöitä keskenään ilman konkreettista toimintaa tai suoraa vuorovaikutusta. Symbolinen yhteisyys määrittelee kuitenkin suhtautumista siihen liitännäisiin asioihin, mikä vaikuttaa yhteisöön kuuluvien käyttäytymiseen, vuorovaikutusmuotoihin ja ajankäyttöön. Symbolinen yhteisyys voi pohjautua kulttuuriseen yhteisyyteen tai ideologiseen yhteisyyteen. Kulttuurinen yhteisyys muodostuu ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta ja käytännöistä, esimerkiksi ryhmäidentiteetin luoma yhteisöllisyys. Ideologisessa yhteisyydessä ideologiset koneistot, eli yhteiskunnalliset rakenteet luovat yhteisöllisyyttä. (Lehtonen 1990, 27–28.) Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat joukkona hyvin hajanainen. Toisin kuin lähiopetuksessa olevilla, esimerkiksi etäopintoja suorittavilla yhteisöllisyys muodostuu opiskelijoille olennaisten tunnuspiirteiden kautta. Yhteistä, konkreettista opiskeluarkea ei ole, mutta yhteisöllisyys muodostuu symbolisesta

yhteisyydestä ja yhteisöllisyyden tunteesta. Opiskelijayhteisöön kuuluvat opiskelijat voivat kokea vahvasti olevansa osa yhteisöä, vaikka eivät asuisi pysyvästi opiskelupaikkakunnalla (Nyyti ry s.a.). Yhteisöön kuuluminen on merkityksellistä ja sillä on vaikutusta itsetuntoon (Isokorpi 2003, 112).

Yhteisöllisyyden merkitys on ajan mittaan muovautunut paljon monimuotoisemmaksi ja laaja-alaisemmaksi. Yhteiskunnallisten muutosten myötä käsitys yhteisöistä on muuttunut, eikä yhteisöjä voi määritellä enää yhtä yksiselitteisesti kuin aiemmin. Yhteisöllisyyden muovautuminen ilmenee muun muassa digitalisaation myötä, jolloin yhteisöllisyys ei edellytä fyysistä paikkaa tai toisten ihmisten tietämistä tai tuntemista. Toisilleen tuntemattomat ihmiset voivat kokea merkittävää yhteisöllisyyden tunnetta ja vuorovaikutteisesti jakaa keskenään ajatuksiaan. Yhteisön voi siis käsitteenä nähdä hyvin moninaisista tulokulmista ja sille on useita erilaisia määritelmiä. (Saastamoinen 2009, 42.)

Paikkasidos voidaan mieltää yhdeksi näkökulmaksi yhteisöllisyyden perustana. Yhteisöjen on alkujaan mielletty olevan sidoksissa tiettyyn paikkaan tai alueeseen sekä yhteisössä elävien ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Vaikka yhteisöllisyyden muoto on ajan mittaan muovautunut hyvin moninaiseksi, pitävät useat silti paikallisuutta yhtenä yhteisöllisyyden tunteen tärkeänä tekijänä. Saastamoinen (2009) toteaa, että ”–kokemukset paikasta ja paikallisuudesta määrittelevät identiteettiämme ja suhdettamme muihin ihmisiin sekä synnyttävät muistoja. Kokemus yhteisöllisyydestä assosioituu ihmisillä kuulumiseen johonkin paikkaan, sen ihmisiin ja elämänmuotoon.” Opiskelijakaupunkien suosiota voidaan selittää osaltaan paikkasidoksella. Tolonen (2018) toteaa haastatellessaan Myllymäkeä (s.a.), että paikkakunnan maineella opiskelukaupunkina on nuorille suuri merkitys. Opiskelijakaupungiksi mielletyssä paikkakunnassa opiskelijaidentiteetti voi vahvistua opiskelijoiden elämänmuodon tullessa vahvasti esille. Yhteisöllisyys elää kaupungissa, jossa opiskelijoita on paljon.

Taloustutkimuksen Korkeakoulujen imago -tutkimuksessa ilmenee, että opiskelupaikkaa valittaessa paikkakunnan mielekkyys on toiseksi tärkeimpänä tekijänä. Hyvän opiskelupaikan tunnuspiirteenä pidetään sitä, että paikkakunnan suhtautuminen opiskelijoihin on hyväksyvä. (Tolonen 2018.) Kouluajan ulko-

puolella järjestettävät tapahtumat ovat yleensä suurempia isommissa opiskelijajakaupungeissa, mikä vetää lisää opiskelijoita puoleensa. Moni opiskelija muuttaa pois synnyinpaikkakunnaltaan opiskeluiden perässä, jolloin uudesta kotipaikkakunnasta muotoutuu myös opiskelijan henkilökohtaiseen elämään opiskelupaikkakunnan rooli. Näkemys paikallisuudesta on merkittävää, sillä sitä kautta tuodaan esiin tunnetta, että kuuluu johonkin, mikä on yksi olennainen osa yhteisöllisyyden kokemusta (Saastamoinen 2009, 43).

Yhteisöllisyys voi muodostua myös diskursiivis-sosiaaliseen ulottuvuuteen pohjautuen. Sosiaalisesta ulottuvuudesta puhuttaessa sen määritelmä suuntautuu nykypäivänä suuremmissa määrin kielelliseen rakentumiseen, mikä tarkoittaa, että yhteisön todellisuus muodostuu yksilöiden välisistä normeista ja käsitteistä. Nykypäivänä diskursiivis-sosiaalinen yhteisöllisyys näkyy vahvasti muun muassa digitalisaation myötä yleistyneinä lukuisina verkkoyhteisöinä, joissa ihmiset jakavat keskenään samoja ideologioita, merkityksiä ja symboliikkaa. Myös yhteisöllisyys, joka muodostuu esimerkiksi urheilujoukkueiden kannattajien välille, lukeutuu samanlaiseen yhteisöllisyyden käsitykseen. (Saastamoinen 2009, 44–45.) Tällainen yhteisöllisyys voi muotoutua myös opiskelijaidentiteetistä. Stambulovan ym. (2015, 7) esittelemässä opiskelijaidentiteetin mitta-asteikossa (engl. *The Student Identity Measurement Scale*) opiskelijaidentiteetin vahvuutta mitataan vastaamalla omaa opiskelijaidentiteettiä koskeviin kysymyksiin asteikolla. Opiskelijaidentiteetillä tarkoitetaan siis sitä, miten voimakkaasti samaistuu opiskelijan rooliin. Opiskelijaidentiteetin voimakkuus kuvaa sitä, kuinka merkityksellisenä opiskelija kokee opintonsa sekä niissä menestymisen (Koivusalo ym. 2018, 81).

Normatiivisesta näkökulmasta yhteisöjen luonnetta ja yhteisöllisyyttä kuvataan sen mukaan, millaisia niiden kuuluisi normien mukaan olla. Samalla määritellään myös sitä, millaista yhteisön muodostavien ihmisten elämän tulisi olla. Poliittisesta näkökulmasta usein nousee esiin se, miten käsitettä yhteisö hyödynnetään välikappaleena esitettäessä näkökulmia yhteiskunnan tilasta ja jotta voidaan saavuttaa tiettyjä poliittisia tekoja. (Saastamoinen 2009, 45.)

Yhteisöllisyydestä on hyötyä yksilön lisäksi koko yhteisölle, esimerkiksi opiskelijayhteisöille. Jäsenten osallisuuden mahdollistamisen lisäksi hyvinvoivissa

yhteisöissä myös moniäänisyydelle on tilaa. Moninaisuus mahdollistaa yhteisön kehittymisen, sillä se edistää uusien ideoiden syntymistä, erilaisten näkökulmien esiintuomista sekä erilaisten taustojen ja toimintatapojen ymmärryksen lisääntymistä. Opiskelijoiden välisen yhteisöllisyyden edistäminen on tärkeää myös esimerkiksi opiskelijakunnan, opiskelijajärjestöjen sekä opiskelun jälkeisen työelämän kannalta. Hyvinvoivat, yhteisöön itsensä kuuluvaksi kokevat opiskelijat ovat todennäköisemmin aktiivisesti mukana toiminnassa. Aktiivisella toiminnalla esimerkiksi opiskelijakunnassa tai -järjestöissä yhteisöllisyyden tunne vahvistuu ja näin ollen siirtyy opiskelijalta toiselle. Yhteisöllisyys voi tukea opiskelijaa opintojen etenemisessä, vähentää halukkuutta opintojen keskeyttämiseen tai hidastamiseen sekä edistää sitoutumista opintoihin ja opiskelijayhteisöön kiinnittymistä. (Kirveskoski 2020, 50, 53.)

Klein ja D'Aunno (1986, 372–373) kokoavat teorian, jonka mukaan työpaikalla koettu jäsenyyteen, ystävyysverkostoihin ja organisaatioon liittyvä yhteisöllisyyden tunne voi vahvistaa identiteettiä ja kohottaa itsekunnioitusta. Yhteisöllisyyden tunteesta kumpuavalla sosiaalisella tuella voi olla vaikutusta yksilön selviytymiskeinoihin sekä kokemuksiin tekemänsä työnsä rasittavuudesta. Toisaalta myös ne yksilöt, jotka kokevat tekemänsä työn mieleiseksi, ovat alttiimpia kokemaan yhteisöllisyyttä. Positiivinen mielikuva työstä siirtyy ympärillä olevaan yhteisöön. Samaa teoriaa voi soveltaa myös korkeakouluympäristöön, sillä Nyyti ry:n (s.a) julkaiseman tietopaketin mukaan opiskelija, joka on mukana opintoihin liittyvässä yhteisössä, voi yhteisöstä saamallaan tuella kokea jaksavansa opinnoissaan hyvin. Toisaalta opiskelija, joka ei kuulu vastaavanlaiseen yhteisöön, voi kokea opintonsa enemmän kuormittavana. Yhteisöllisyys tukee siis opiskelijoiden opiskeluhyvinvointia.

Koulun ja opiskelun sanotaan olevan lapsen tai nuoren työtä. Ammattikorkeakoulussa koettu yhteisöllisyys voidaan nähdä samankaltaisena, kuin millaisena se ilmenee työyhteisöissä. Paasivaaran ja Nikkilän (2010, 16) mukaan työyhteisössä yhteisöllisyys käsitteenä kuvaa erityisesti työyhteisön sosiaalista puolta. Työyhteisö muodostuu ihmisten eri ryhmittymisistä, ei ainoastaan sen rakenteista. Työyhteisön jäsenten välille muodostuu eräänlainen riippuvuus toisistaan, joka on tavoitteellisuuden lisäksi työyhteisöön muodostuvan uuden ulottuvuuden tunnuspiirteitä. Jäsenten kokemat yhteisöllisyyden tunteet sekä

yksilölliset kokemukset ylittävät virallisen työyhteisön rakenteet. Yhteisöllisyydestä muodostuu työyhteisölle henkinen tila, ja se ohjaa ihmisen käyttäytymismalleja toisiaan kohtaan. Paasivaara ja Nikkilä (2010, 21) kokoavat Mäkisalonen (2003) teorian yhteisöllisyyden muodosta joko virallisena tai epävirallisena vuorovaikutuksena. Työyhteisössä yhteisöllisyys ei välttämättä näy ulospäin konkreettisesti, vaan se voidaan käsittää myös eräänlaisena työpaikan henkenä tai esimerkiksi yhteisenä sävelenä työyhteisön jäsenten välillä. Myös Lehtonen (1990, 197) kertoo yhteisyyden aatteellisesta puolesta. Hänen mukaansa aatteellinen puoli, eli symbolinen yhteisyys on yhteisöissä samanarvoinen kuin yhteisöllisyyden konkreettiset sovelluksetkin. Opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä, vaikka ovat joukkona hyvinkin hajanainen. Yhteisöllisyyden tunne käsittää siis koko oppilaitoksen, ja se ylittää koulun sisäiset rakenteet. Ammattikorkeakouluissa yhteisöllisyyden tunnetta luo erityisesti kolmannen asteen koulutuksille tyypillinen opiskelijakulttuuri.

Koulusta puhuttaessa voidaan käyttää myös termiä sosiaalinen tila. Sosiaalinen tila tarkoittaa näkymätöntä todellisuutta ja se on erillinen fyysisestä, näkyvästä tilasta. Sosiaalisessa tilassa jokaisella ihmisellä on oma positionsa, samoin kuin fyysisessä tilassa jokaisella ihmisellä on oma paikkansa. Kun ajatellaan koulua sosiaalisena tilana, koulu nähdään ikään kuin keskittymänä, jota kohden asetumme suhteeseen. Sosiaalisena tilana koulu tekee oppilaasta oppilaan, vaikka tämä ei kyseisellä hetkellä olisi koulussa fyysisesti. (Paju 2011, 44.) Kaikki ammattikorkeakoulun opiskelijat kuuluvat samaan sosiaaliseen tilaan, vaikka fyysisenä yhteisönä opiskelijat ovat harvoin yhtenäisiä.

2.3 Opiskelijakulttuuri opintojen tasapainottajana

Opiskelukyky tarkoittaa kokonaisuutta siitä, millaisella kyvykkyydellä pystyy suoriutumaan opinnoissaan eteenpäin. Opiskelukykyyn vaikuttavat muun muassa omat voimavarat, mutta myös opiskelijayhteisöstä saatu tuki, opetuksen laatu sekä omat opiskelutaidot. Nämä opiskelukyvyn eri osa-alueet tasapainottavat toisiaan, sillä vahvuudet jollakin osa-alueella saattavat kannatella opiskelukykyä, vaikka toisella osa-alueella koettaisiin ongelmia. (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö s.a.)

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (s.a.) mukaan ”opiskeluyhteisöön kuulumisen tunne, sosiaaliset lähiympäristöt ja yhteisöllisyyttä tukevat toimintatavat edistävät opiskelukykyä”. Etäopiskelun yleistyminen ja lähiopetuksen vähentyminen ovat tuoneet lisää haasteita opiskeluyhteisöjen rakentumiseen (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö s.a.). Opiskelijoiden elämää merkittävästi koskettanut, hengitystieinfektiota aiheuttava COVID-19-pandemia on etäopetuksen johdosta vaikuttanut korkeakouluopiskelijoiden opintojen edistymiseen, mutta se on vaikuttanut myös kokonaisvaltaisesti opiskelijaelämään ja kulttuuriin. Opiskelijatapahtumien järjestämisen jäätyä tauolle on opiskelijoiden välisestä sosiaalisesta kanssakäymisestä tullut haastavampaa. Yhdessä ajan viettäminen on hyvin keskeisessä osassa opiskelijoiden elämää, joten sen poisjääminen on tuonut muutoksia opiskeluarjen kulkuun. (Saarikko 2021.) Koivulan ym. (2021, 50, 61) tutkimuksessa opiskelijoiden tilanne korona-aikana nousee tilastoissa huomattavasti esiin. Työmarkkina-aseman vertailussa opiskelijoiden onnellisuudentunne, tulevaisuuden näkymät ja tyytyväisyys elämään ovat merkittävästi romahtaneet verrattuna työssäkäyviin, yrittäjiin, työttömiin ja eläkeläisiin. Tutkimuksessa käy ilmi yksinäisyyden kokemuksen kasvaneen huomattavasti opiskelijoiden keskuudessa, kun muiden työmarkkina-aseman ryhmien yksinäisyys on vähentynyt tai pysynyt samana. Terveiden ja hyvinvointin laitoksen (2021, 9) mukaan yhteydenpito opiskelijakavereihin on laskenut suurimmalla osalla korkeakouluopiskelijoista korona-aikana. Ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien toteuttaman kyselyn mukaan noin puolet ammattikorkeakouluopiskelijoista on kokenut korona-ajan vaikuttaneen stressitason nousuun, motivaation laskuun ja jaksamisen huonontumiseen. Stressiä kokivat suuremmissa määrin ne opiskelijat, jotka ovat olleet korona-aikana opintojensa alussa. (Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK 2020, 1–2.)

Vaikka suurin osa opiskelijoista kokee terveydentilansa hyväksi, mielenterveyden ongelmilla on todettu olevan suuri merkitys opiskelukyvyn häiriöihin. Omaan hyvinvointiin ja opiskelun etenemiseen vaikuttavat kokemus omasta pystyvyydestä, elämänhallinnan tunne sekä lähipiirin antama tuki. (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö s.a.) Omiin voimavaroihin voi vaikuttaa myös rajamalla vapaa-aikaa opiskeluajasta. Aivot eivät pääse palautumaan parhaalla mahdollisella tavalla, jos pyrkii olemaan koko ajan valppaana. Tällainen toiminta vaikuttaa heikentävästi kykyyn keskittyä ja toimia suorituskäytännön ylärajoilla. (Latvala 2020.)

Opiskelusta irrottautumisella tarkoitetaan niin kutsuttua psykologista irrottautumisesta, jossa tarkoituksena on etäisyyttä ottamalla vähentää kuormittavien asioiden pohtimista. Tällaista toimintaa voidaan kuvailla muun muassa pään nollaamisena tai mielen tyhjentämisenä. Psykologinen irrottautuminen toimii hyvin keinona esimerkiksi opiskeluista vapaa-ajan viettoon siirtymisessä. Sen avulla aivot saavat palautua ja hermosto saa tarvitsemansa palautumistauon. (Latvala 2020.) Opiskelijakulttuuri ja siihen liittyvät opiskelijatapahtumat ovat toimiva keino psykologiseen irrottautumiseen, sillä Latvalan (2020) mukaan vastapainot toimivat rauhoittumisessa. Ahkeran opiskeluun liittyvän aivotyöskentelyn jälkeen toiminta, jossa aivot eivät joudu kovan kuormituksen alle, voi toimia parhaiten.

2.4 Aiemmat tutkimukset opiskelijakulttuurista ja yhteisöllisyydestä

2.4.1 Yhteisöllisyyden vaikutukset ammattikorkeakoulussa

Voimaa opiskeluun -hankkeen päätavoitteena oli pyrkiä vähentämään opintojen keskeyttämistä toisella asteella ja ammattikorkeakouluissa. Hankkeessa luotiin tietopaketti, jonka tarkoituksena on tuoda lisätietoa opiskelijoiden mielenterveydestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. (Reinikainen 2019.) Tietopaketin tulokset perustuvat vuoden 2016 opiskelijabarometriin, johon vastasi yhteensä 2249 ammattikorkeakouluopiskelijaa. Selvityksessä opiskelijat vastasivat asteikolla 1–7 erilaisiin väittämiin opiskelijayhteisöön kuulumisen tunteesta sekä yhteisöllisyyden tunteen yhteydestä esimerkiksi mielenterveyteen tai opintojen keskeyttämiseen. (Reinikainen 2019, 6.)

Selvityksen perusteella 62 prosenttia kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli vastannut olevansa vähintään samaa mieltä oman alan opiskelijayhteisöön kuulumisesta. Kyselyyn vastasi 1633 naista ja 724 miestä. Tuloksissa opiskelijat jaettiin kolmeen ryhmään koetun yhteisöllisyyden tunteen perusteella. Heikkoa yhteisöllisyyttä koki 24,2 prosenttia vastaajista, kohtalaista 13,5 prosenttia sekä vahvaa yhteisöllisyyttä 62,3 prosenttia. Vahvana ja kohtalaisena koetussa yhteisöllisyyden tunteessa miesten ja naisten välisten vastausmäärien ero oli noin kolme prosenttiyksikköä, kun taas heikkona koetussa yhteisöllisyyden tunteessa miesten määrä oli noin kuusi prosenttiyksikköä korkeampi kuin naisten. (Reinikainen 2019, 6–7.)

Vastausten perusteella masentuneisuus ja alakuloisuus kiinnittyvät koettuun yhteisöllisyyden tunteeseen. Vastaajista joka kymmenes kertoi tunteneensa itsensä yksinäiseksi usein tai jatkuvasti. Niistä vastaajista, jotka luokiteltiin vahvaan yhteisöllisyysryhmään, 32 prosenttia kertoi tunteneensa kuluneen kahden viikon aikana vähintään jossain määrin masentuneisuutta tai alakuloisuutta. Kohtalaisessa yhteisöllisyysryhmässä samoin vastanneiden määrä oli jo 44 prosenttia ja heikoimmassa yhteisöllisyysryhmässä 56 prosenttia. (Reinikainen 2019, 6, 10.) Barometrin perusteella yhteisöllisyys ei näyttäydy samanlaisena kaikkialla. Eniten vahvaa yhteisöllisyyttä koetaan Itä-Suomessa (71 % opiskelijoista), kun taas Etelä-Suomen ja Lapin alueilla vahvaa yhteisöllisyyttä kokee alle 60 prosenttia opiskelijoista. Pohjois-Suomessa ja Etelä-Suomessa koetaan suhteellisesti eniten heikkoa yhteisöllisyyttä, 28 prosenttia ja 27 prosenttia. (Reinikainen 2019, 6.)

Yhteisöllisyydellä voidaan vähentää riskiä opintojen keskeyttämisestä. Heikkoa yhteisöllisyyttä kokevista 34 prosenttia ovat suuressa vaarassa keskeyttää opintonsa, vahvaa yhteisöllisyyttä kokevista vain 10 prosenttia. (Reinikainen 2019, 10.) Yhteisöllisyyden tunne voi myös heikentyä opintojen edetessä. Opintojen alussa oman alan opiskelijayhteisö tuo turvaa uuteen ympäristöön, mutta opintojen edetessä esimerkiksi opiskelijoiden elämäntilanteiden muuttuessa kokemusmaailmat eivät enää kohtaa yhtä lailla. (Rytkönen & Saari 2015, 9). Opiskelijan ja opiskelijayhteisön välinen side ei siis pysy samanlaisena koko opiskelujen ajan (Reinikainen 2019, 10).

2.4.2 Opiskelijatapahtumat ja alkoholi

Alkoholi on leimattu isoksi osaksi opiskelijakulttuuria, vaikka nuorten alkoholinkäyttö on laskussa. Terveystieteiden tutkimuslaitoksen (2018) mukaan syynä alkoholinkäytön vähenemiselle ovat vanhempien entistä tiukemmat asenteet, alkoholin hankinnan vaikeus sekä kavereiden kanssa vietetyn ajan muuttuminen pois alkoholipainotteisuudesta. Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin tutkimuskeskuksen tutkimus painottuu 15–16-vuotiaisiin, mutta korkeakouluopiskelijoille teetetyn tutkimuksen paljastavat myös yhä useamman opiskelijan toivovan alkoholittomia opiskelijatapahtumia. Opiskelijoiden keskuudessa kiertänyt vitsi kertoo ennakkoluuloista opiskelijaelämän alkoholipainotteisuudesta:

Mikä erottaa opiskelijaelämän ja alkoholismien?
Valmistuminen. (Häyränen 2017.)

Lähes joka kymmenes korkeakouluopiskelija kieltäytyy alkoholista (Rummukainen 2017). Sahlman (2018) kertoo Raitasalon (s.a.) sanoneen nykyajan yhteiskunnan olevan kilpailuhenkeä ja hyvinvointia korostava. Tällaiseen yhteiskuntaan ei sovi suorituksia heikentävä alkoholin kuluttaminen. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön valtakunnallisen korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa selvisi, että vuonna 2016 raittiiden opiskelijoiden määrä oli kaksinkertaistunut vuoteen 2000 verrattuna (Forsén 2019). Paakki (2018) kuvailee päihteiden olevan edelleen käytössä opiskelijoiden keskuudessa, mutta kertoo niiden olevan muuntautumassa pois toiminnan keskiöstä. Opiskeluyhteisöjä pyritään rakentamaan moninaisuutta huomioivammaksi, turvallisemmaksi ja saavutettavammaksi kuin aikaisemmin. Opiskeluyhteisöissä halutaan mahdollistaa sosiaaliset kokemukset myös ilman päihteitä. Paakki (2018) korostaa tuoreiden, opiskelija- ja ylioppilaskuntien sekä muiden opiskelija-aktiivien toiminnan olevan ensisijaisen tärkeää opiskelijakulttuurin muuttamisessa.

Häyränen (2017) toteaa Putulan (s.a.) sanoneen, että opiskelijatapahtumiin liittyy myös sosiaalinen aspekti, sillä niihin voidaan osallistua vain halusta tutustua uusiin ihmisiin. Forsén (2019) kertoo Nyysösen (s.a.) todenneen, että opiskelijatapahtumat voivat olla lähtökohtaisesti alkoholittomia, mikä tarkoittaa sitä, ettei järjestävä taho mahdollista esimerkiksi alkoholinmyyntiä tai -tarjoilua tapahtumassa. Vaikka alkoholittomille opiskelijatapahtumille on kysyntää, esimerkiksi Turussa on huomattu, etteivät täysin alkoholittomat opiskelijatapahtumat saa osallistujia yhtä lailla perinteikkäämpien opiskelijatapahtumien tapaan (Forsén 2019).

Järvisen ja Pölläsen (2018, 19) opinnäytetyössä selvisi, etteivät opiskelijat uskalla aina kieltäytyä alkoholista opiskelijatapahtumassa. Kyselyyn vastanneet kertoivat pelkäävänsä eriarvoistumista alkoholittomuuden vuoksi, vaikka suoraa painostusta alkoholinkäyttöön ei ollut havaittavissa. Myös Aromäki (2020, 18) havaitsi samankaltaisia tuloksia kandidaatintutkielmassaan. Hän kertoo tutkimustuloksissa ilmenneen, kuinka raittiiksi tai vähän alkoholia käyttäväksi identifioituvat vastaajat pelkäsivät jäävänsä ulkopuoliseksi muusta opiskelija-

ryhmästä. Alkoholinkäyttö ja opiskelijatapahtumat nähtiin ainoana keinona ystävyyttä ja kokea yhteisöllisyyden tunnetta. Tutkimustuloksissa alkoholittoisuus koettiin erottavana tekijänä, ja opiskelijat kokivat sopeutuvansa paremmin joukkoon, jos joivat alkoholia yhtä lailla muiden kanssa. Painostusta alkoholinkäyttöön tapahtui sanattomasti sekä suoraan kehottamalla.

Kupla – opiskelijat päihdekulttuurin uudistajina -hanke pyrki tukemaan korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia sekä opiskelukykyä. Vuosina 2018–2020 järjestetyn hankkeen tavoitteina oli edistää yhteisöllistä ja helpommin saavutettavaa opiskelijakulttuuria sekä vahvistaa korkeakoulu yhteisöjen valmiuksia päihdehaittojen ehkäisyyn. Hanke toteutettiin yhteistyössä Ehkäisevä päihdetyö Ehyt ry:n sekä Nyyti ry:n kanssa. (Mikä Kupla? 2020.)

Nyyti ry:n vuonna 2015 uusille opiskelijoille suunnatun kyselyn vastaajista 23 prosenttia piti opiskelijatapahtumia opiskelijaelämän parhaana puolena. Kupla-hankkeessa kannustetaan opiskelijajärjestöjä järjestämään opiskelijatapahtumia entistä monipuolisemmin niin, että jokaisen on mukava osallistua. (Mikä kupla? 2020.) Samaan kyselyyn vastanneista 17 prosenttia kertoi, ettei ole osallistunut opiskelijatapahtumiin kertaakaan. Kupla-hankkeessa ajateltiin päihdehaittojen ehkäisemisen olevan koko korkeakoulu yhteisön harteilla (Mikä Kupla? 2020), joten hankkeen tuloksena tuotettiin erilaisia tukimateriaaleja, joita korkeakoulu yhteisön jäsenet voivat käyttää avukseen (Tukimateriaalit 2020). Kupla tarjosi koulutuksia korkeakouluille sekä opiskelijajärjestöille päihdehaittojen ja -ongelmien käsittelyyn ja puheeksi ottamiseen (Mikä Kupla? 2020).

3 KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU

3.1 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu oppilaitoksena

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk aloitti toimintansa vuonna 2017, kun silloiset Mikkelin ammattikorkeakoulu ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu yhdistyivät ja muodostivat uuden korkeakoulun (Laitinen 2016). Xamk toimii neljällä eri paikkakunnalla Mikkelissä, Kotkassa, Kouvolassa ja Savonlinnassa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa on yli 70 eri tutkintoon johtavaa koulutusta ja noin 9500 tutkinto-opiskelijaa. Ammattikorkeakoulu tarjoaa ammattikorkeakoulututkintoon sekä ylempään ammattikorkeatutkintoon

johtavien opintojen lisäksi myös avoimen AMK:n opintoja. Vuonna 2019 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun amk-tutkinnoista valmistui 1580 opiskelijaa ja yamk-tutkinnoista 240 opiskelijaa. (Xamkin avainluvut s.a.)

Mikkelin kampuksella opiskelee reilu 4000 opiskelijaa. Suomenkielisen tutkinnon Mikkelin kampuksella voi suorittaa yhteisöpedagogin, liiketaloutteen tai tietojenkäsittelyyn painottuvan tradenomin, terveydenhoitajan, sosionomin, sairaanhoitajan, restonomin, metsätalousinsinöörin sekä sähkö- ja automaatiotekniikkaan, talotekniikkaan tai ympäristöteknologiaan painottuvan insinöörin opinnoissa. Lisäksi Mikkelin kampuksella voi opiskella kolmessa englanninkielisessä koulutuksessa, joita ovat liiketoimintaan ja hyvinvointiin painottuva *Bachelor of Business Administration (Wellbeing Management)*, tietoverkkojen toimintaan ja hallintaan painottuva *Bachelor of Engineering (Information Technology)* sekä elinympäristön tilaan ja sen turvallisuuteen painottuva *Bachelor of Engineering (Environmental Engineering)*. (Mikkelin kampus s.a.)

3.2 Yhteisöllisyys Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa toimii opiskelijakunta Kaakko, sillä ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulussa on oltava opiskelijakunta. Opiskelijakunnan tehtävä on toiminnallaan edistää opiskelijajäsentensä sosiaalisia, henkisiä, yhteiskunnallisia sekä opiskeluun ja opiskelijoiden asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä. Opiskelijakunnan tulee valmistaa opiskelijoita kansalaisuuteen, jossa kansalainen toimii aktiivisesti, valveutuneesti sekä kriittisesti. (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.) Opiskelijakuntatoimintaan ovat tervetulleita kaikki opiskelijakuntaan kuuluvat ammattikorkeakoulun opiskelijat. Opiskelijakunta Kaakon jäsenenä opiskelija voi hakea esimerkiksi opiskelijakunnan hallitukseen, työryhmiin tai edustajistoon. (Uusi opiskelija s.a.) Opiskelijakunta Kaakko järjestää yhdessä kampusvaliokuntien kanssa erilaisten joukkuelajiturnausten lisäksi liikunta- ja harrastetempauksia. Opiskelijakunta pyrkii lisäämään opiskelijoiden yhteisöllisyyttä järjestämällä tapahtumia ympäri vuoden. (Liikunta- ja harrastustoiminta s.a.)

Opiskelijakunta Kaakko tekee myös paljon yhteistyötä opiskelijayhdistysten kanssa (Ylönen 2020). Mikkelin kampuksella toimii viisi eri opiskelijayhdistystä, Mikkelin restonomiopiskelijat Mikro ry, Mikkelin insinööriopiskelijat MIO

ry, Mikkelin tradenomiopiskelijat MTO ry, Mikkelin metsätalousinsinööriopiskelijat Nila ry sekä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Mikkelin kampuksen yhteisöpedagogi- sekä sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden yhdistys Sokka ry. Opiskelijayhdistykset toimivat etujärjestönä jäsenistöllensä sekä jäsenistön ja sidosryhmien välisenä yhdyssiteenä. Opiskelijayhdistykset edistävät ja valvovat jäsenistön etuja, toimivat tiedonvälittäjinä sekä tukevat opiskelijoiden hyvinvointia. (Xamk Student 2020.) Opiskelijayhdistykset ovat iso tekijä yhteisöllisyyden muodostumiselle ammattikorkeakoulussa. Opiskelijakulttuurin ylläpitämisen voidaan kokea olevan pääosin opiskelijayhdistysten harteilla. Opiskelijayhdistykset luovat symbolisen yhteisön ammattikorkeakouluopiskelijoiden välille. Järvisen ja Pölläsen (2018, 10) mukaan opiskelijajärjestöön kuuluminen voi lisätä opiskelijan psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tätä puoltaa myös ajatus siitä, kuinka yhteisöllisyyden puute nähdään syynä yksilön pahoinvointiin. Yhteisöllisyyden lisääminen koetaan auttavana keinona moniin yksilöä koskeviin yhteiskunnallisiin epäkohtiin. (Paasivaara & Nikkilä 2010, 9.)

3.3 Opiskelijakulttuuri Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa

Mikkelissä, kuten muissakin opiskelijakaupungeissa, opiskelijahaalarit ovat opiskelijakulttuurin näkyvin osa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa opiskelijatapahtumien järjestäminen on pääsääntöisesti opiskelijayhdistysten vastuulla. Opiskelijakunta Kaakko tekee tiivistä yhteistyötä opiskelijayhdistysten kanssa ja tarpeen tullen tukee myös rahallisesti opiskelijayhdistysten järjestämiä tapahtumia. Opiskelijatapahtumat ovat kaikille opiskelijoille avoimia tapahtumia, poikkeuksena muutamit opiskelijayhdistysten järjestämät, vain heidän jäsenistölleen kohdennetut tapahtumat. Opiskelijakunta Kaakko järjestää vuosittain kaksi isompaa opiskelijatapahtumaa, Saga-risteilyn sekä Mikkelin Hallituskadun Approt. (Ylönen 2020.)

Mikkelin kampuksella haalarikaste, ystävänpäivä- ja vapputapahtumat, fuksiaiset sekä pikkujoulut järjestetään yleensä yhteistyössä opiskelijayhdistysten kesken. Isommissa, edellä mainittujen kaltaisissa opiskelijatapahtumissa päävetovastuu vaihtuu vuosittain opiskelijayhdistysten välillä. Aloittavien bileet nimellä kulkeva tapahtuma on useimmiten opiskelijakunta Kaakon kouluttamien vertaistutorien järjestämä, ja ne pidetään aina noin 1–2 viikkoa opintojen aloittamisen jälkeen syksyisin ja keväisin. Kansaisvälisyystutorit ovat puolestaan

mukana Halloween tapahtumien järjestämisessä. Lisäksi Mikkelissä järjestetään syksyisin liikunta- ja harrasteapprot, jossa opiskelijat pääsevät tutustumaan Mikkelissä järjestettäviin harraste- ja liikuntapalveluihin. Liikunta- ja harrasteapprojen pääjärjestäjä on Mikkelin kaupunki. (Ylönen 2020.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen kohdejoukko

COVID-19-pandemiasta johtuvana poikkeusaikana etäopiskelu on korostanut opiskelijakulttuurin tärkeyttä. Tutkimuksen aiheeksi valikoitui opiskelijakulttuurin merkitys ammattikorkeakouluopintojen aikana, sillä omana opiskeluaikanaamme olemme kokeneet opiskelijakulttuurin merkitykselliseksi osaksi ammattikorkeakouluopiskelun kokemusta. Koemme opiskelijakulttuurin kiinnittyneen suureksi osaksi korkeakouluopintoja, joten halusimme tutkia tarkemmin sen merkitystä. Korkeakouluopintoihin siirtyminen voidaan käsittää yhtenä opiskelijan koulutuspolulla olevana nivelvaiheena. Harjunpään ym. (2017, 71) mukaan koulutukselliset nivelvaiheet ovat haastavia hetkiä. He kuvailevat nivelvaiheiden olevan kriittisiä erityisesti syrjäytymisen näkökulmasta, jolloin nivelvaihe tulisi nähdä prosessina, jota pyritään tukemaan pitkällä aikavälillä. Omien opiskeluajan kokemuksiemme perusteella koemme, että parhaimmassa tapauksessa opiskelijakulttuurista huokuva yhteisöllisyyden tunne kannattelee opiskelijaa perheen tavoin.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiä ovat:

- Miten opiskelijakulttuuri vaikuttaa kokemukseen opiskeluajan mielekkyydestä?
- Mitkä tekijät opiskelijakulttuurissa vaikuttavat yhteisöllisyyden kokemukseen?

Laadullisessa tutkimuksessa puhutaan teoreettisesta otannasta, jolloin tutkittavat valikoidaan kohdejoukosta harkinnanvaraisesti. Tutkittaviksi valitaan sellaisia henkilöitä, joilla on hyvin tuntemusta ilmiöstä, josta halutaan saada tietoa. (Kananen 2017, 126.) Lähetimme haastattelukutsun (liite 1) ryhmänohjajien kautta kaikille Xamkin Mikkelin kampuksen terveysterveys- ja hyvinvointialan opiskelijoille, jotka ovat aloittaneet opintonsa päiväopintoina ennen syksyä 2020. Tutkimuksemme kohdejoukko perustuu saamiimme haastateltaviin. Tä-

män opinnäytetyön tutkimuksen kohdejoukkona ovat Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Mikkelin kampuksen nuorisokasvatusalan tutkinto-opiskelijat. Mikkelissä nuorisokasvatusta voi opiskella yhteisöpedagogikoulutuksessa. (Yhteisöpedagogi [amk] s.a.). Sosiaalisuus ja kanssakäyminen ovat vahvasti läsnä yhteisöpedagogien opinnoissa, joten koimme tärkeäksi tutkia opiskelijakulttuurin merkitystä opintoaikaan tällä alalla, sillä näemme opiskelijakulttuurin olevan mahdollisesti näitä ominaisuuksia tukeva tekijä. Rajasimme kohdejoukkomme opiskelijoihin, jotka ovat aloittaneet opintonsa päiväopinnoissa ennen syksyä 2020. Kyseisenä syksynä COVID-19-pandemiasta johtuvan poikkeusajan seurauksena opiskelijakulttuuria ei ole voitu toteuttaa sen tavanomaisessa muodossa. Etäopiskelu ja kokoontumisrajoitukset rajoittivat mahdollisuuksia järjestää opiskelijatapahtumia ja poistivat lähes kokonaan opiskelijakulttuurille ominaisen yhteisöllisyyden tunteen. Opinnäytetyötämme varten haastattelimme yhteensä seitsemää (7) yhteisöpedagogiopiskelijaa. Opiskelimme itse Mikkelin kampuksella ja koemme samalla kampuksella opiskelevien olevan helpommin lähestyttävissä. Meillä on kokemusta Mikkelin opiskelijakulttuurista, joten koemme helpommaksi suunnata haastattelukysymyksiä tarkempaan ja helpommin ymmärrettävään muotoon.

4.2 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Opinnäytetyömme tutkimusote on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan ihmisten subjektiivisia kokemuksia sekä näkemyksiä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tarkasteltavan ilmiön ymmärtämiseen. Ilmiötä tarkastellaan tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta ja tutkimuksen kohteena olevien ajatukset, kokemukset ja tunteet ovat erityisesti kiinnostuksen alla. (Juuti & Puusa 2020, 9.) Tarkoituksena on kuvata tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä ja ymmärtää sekä tulkita sitä moniulotteisella tasolla. Tavoitteena ei ole tutkittavan ilmiön yleistäminen, eivätkä aineistonkeruussa esitetyt haastattelukysymykset ole kapeita ja spesifejä. Laadullista tutkimusta hyödynnetään usein silloin, kun tutkittavasta ilmiöstä ei tiedetä ennalta kovin paljoa. (Kananen 2017, 32–35.) Taustatutkimuksemme pohjalta teimme havainnon, ettei opiskelijakulttuurin merkityksestä kokonaisuudessaan löytynyt kovin paljoa aiempia tutkimuksia, vaikka siihen lii-

tännäisistä tekijöistä tutkimuksia oli jonkin verran saatavilla. Tutkimusotteenamme on laadullinen tutkimus, sillä sen avulla pystymme käsittelemään enemmän haastateltavien omakohtaisia kokemuksia.

Laadullisessa tutkimuksessa käytettävät aineistonkeruumenetelmät lukeutuvat sekundäärisiin ja primäärisiin aineistoihin. Sekundäärisellä aineistolla tarkoitetaan valmiiksi olemassa olevaa tietoa. (Kananen 2017, 82–83.) Tässä opinnäytetyössä olemme hyödyntäneet laajasti monenlaista sekundääristä aineistoa, kuten kirjoja, tilastoja, uutisia, tutkimuksia, ja artikkeleita. Primäärinen aineisto on tutkimuksen ilmiön ratkaisuihin tähtäävää kerättyä aineistoa, jota käydään läpi analyysimenetelmillä (Kananen 2017, 82–83). Tässä opinnäytetyössä primäärinen aineisto on kerätty haastatteluilla. Aineistonkeruumenetelmänä toimi yksilöhaastatteluna toteutettu teemahaastattelu, eli puolistrukturoitu haastattelu. Haastattelurunko on opinnäytetyössä liitteenä (liite 2). Haastattelut toteutettiin etäyhteyksin Microsoft Teams -viestintäalustalla.

Haastattelut ovat laadullisissa tutkimuksissa eniten käytetty tiedonkeruumenetodi. Haastattelu on tutkijan aloittamaa keskustelua, jolle on nimetty ennalta tavoite. (Puusa 2020a.) On tärkeää, että haastateltavalla ja tutkijalla on yhteinen kieli. Haastattelussa on vältettävä kyllä- ja ei-kysymyksiä, sillä laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on saada haastateltava kertomaan omin sanoin tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. (Kananen 2017, 88, 92.) Haastattelukysymykset asettelimme niin, että vastauksien oli mahdollista olla avoimia. Vältimme kysymysten muodostamista niin, ettei vastaus voinut suoraan olla kyllä tai ei muodossa. Hirsjärven ja Hurmeen (2010, 35) mukaan haastattelun etuna on se, että siinä korostetaan haastateltavan mahdollisuuksia tuoda esille itseään koskevia asioita mahdollisimman vapaasti. Tutkijan ei tule kysenalaistaa haastateltavan mielipiteitä tai tuoda esiin omia näkemyksiään. Haastateltava voi kuitenkin esittää asiansa sen hetkiseen tilanteeseensa mukautuen, jolloin saatu aineisto ei välttämättä ole totuudenmukaista. Haastattelutilanteessa on myös mahdollisuus väärinymmärryksille, sillä esiin nousseet sanat ja eleet eivät välttämättä ole yksiselitteisesti ymmärrettävissä molemmin puolin. Haastattelutilanteissa esitimme tarkentavia kysymyksiä ja varmistimme, että yhteinen ymmärrys esillä olevasta asiasta säilyy. Tutkijan on myös hyvä kyetä lukemaan rivien välistä. Tutkijan on tämän lisäksi kiinnitettävä huomiota kehonkieleen, sillä kehonkielellä haastateltava voi välittää toisenlaista

viestiä kuin puheella. (Kananen 2017, 89–90.) Etäyhteyksillä toteutetuissa haastatteluissa kehonkielen ja eleiden tulkitseminen on haastavaa, joten tarkentavat kysymykset ja asioiden varmistaminen ovat merkityksellisiä tekijöitä. Annoimme haastateltaville mahdollisuuden valita itse, halusivatko he pitää kameraa auki. Osassa haastatteluista kameraa pidettiin auki, mutta ei kuitenkaan kaikissa, mikä esti kehonkielen ja eleiden tulkitsemisen. Haastattelutilanne toteutetaan luottamuksella, jolloin haastateltavan henkilöllisyys tulee pitää anonyyminä (Kananen 2017, 91). Kerroimme haastateltaville ensimmäisenä haastattelutilanteen olevan luottamuksellinen ja henkilötietojen pysyvän anonyymeinä.

Teemahaastattelu toteutetaan tutkijan ja haastateltavan välisenä keskusteluna aihepiiri kerrallaan. Haastattelussa keskitytään valittuihin aiheisiin ja teemoihin, jotka on laadittu tutkimusongelman pohjalta. (Kananen 2017, 88, 91.) Opinnäytetyömme haastattelun teemoja olivat opiskelijakulttuurin merkitys, opiskeluajan mielekkyys ja yhteisöllisyyden kokemus, joiden pohjalta esitimme kysymyksiä. Tutkijan tarkoituksena on syventyä ja ymmärtää haastateltavaa ja tämän toimintaa teemojen kautta. Tutkijan ennakkonäkemys ilmiöstä toimii pohjana ennalta suunnitellun teemahaastattelurungon luomiseen, jonka perusteella tutkija pyrkii kattamaan kaikki olennaiset aihealueet. (Kananen 2017, 96.) Meillä itsellämme on myös kokemusta opiskelijakulttuurista, joten pysyimme suuntaamaan kysymyksiä yksityiskohtaisesti eri opiskelijakulttuurin tekijöihin. Rakenteeltaan teemahaastattelussa käydään ensin läpi yksi teema yleisellä tasolla, jonka jälkeen kyseiseen teemaan voidaan syventyä yksityiskohtaisemmin ennen seuraavaan aihepiiriin siirtymistä. (Kananen 2017, 96–97.) Teemahaastattelun vahvuutena on se, että haastateltavalta on mahdollista kysyä tarkennusta hänen antamiinsa vastauksiinsa (Hirsjärvi & Hurme 2010, 35). Tutkijan on mahdollista vaikuttaa haastateltavalta saatavien vastausten syvyyteen, laatuun ja määrään teemojen ja tarkennettujen kysymysten avulla (Kananen 2017, 92). Haastattelutilanteissa esitimme useita tarkentavia kysymyksiä tarttuen haastateltavien esittämiin vastauksiin, joista halusimme enemmän perusteluja tai tietoa. Teemahaastattelun luonteeseen kuuluu, että saaduista vastauksista muodostuvasta uudesta ymmärryksestä herää mahdollisesti uusia kysymyksiä (Kananen 2017, 90). Yksilöhaastattelun hyvänä puolena on, että se mahdollistaa haastateltavan omakohtaisten kokemusten

selvittämisen syvemmällä tasolla. Haastattelussa tavoitellaan avoimien kysymysten kautta vastaajan omia kuvauksia ja kokemuksia keskeiseen teemaan liittyen. (Vilkkä 2015.) Tutkijan tavoitteena on muodostaa haastateltavan vastauksista kokonaisvaltainen kuva tutkittavasta ilmiöstä (Kananen 2017, 90). Haastattelutilanteissa pyrimme luomaan ilmapiiristä rennon vapaamuotoisen keskustelun muodossa ennen varsinaisen haastattelun aloittamista, mikä osoittautui hyväksi toimintatavaksi. Pyrimme tämän kautta purkamaan mahdollista jännityksen tunnetta. Esitimme haastattelukysymyksiä vuorotellen ja haastattelut etenivät sujuvasti, vaikka ne käytiin etäyhteyksin.

4.3 Aineiston analyysimenetelmä

Laadullisessa tutkimuksessa aineisto on haastateltavien omakohtainen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Laadullinen aineisto on yleensä rikas ja moniulotteinen ja se saattaa sisältää myös sellaisia piirteitä, joita tutkija ei osannut ennalta aavistaa. Tutkija pyrkii kokoamaan aineistosta sanallisen kuvauksen, joka toimii mahdollisimman selkeästi ja on hyvin ymmärrettävissä. Jotta saadun aineiston perusteella voidaan luoda jotakin uutta teoreettiseen keskusteluun, täytyy erityisesti aineiston analyysiin keskittyä huolella. (Puusa 2020b.) Aineistoa tulee kerätä riittävästi, jotta tutkittavan ilmiön tutkimusongelmaan saadaan vastaus ja ilmiöstä muodostuu tutkijalle selkeä kuva. Tutkimusaineiston määrä riippuu siitä, milloin tutkimusongelmaan saadaan ratkaisu. Aineistoa analysoidessa tehdään samalla määritelmää siitä, onko aineistoa tarpeen kerätä enemmän. (Kananen 2017, 35, 53.) Saimme seitsemästä haastattelustamme runsaasti hyödynnettävää aineistoa, jonka pohjalta saimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme.

Analyysimenetelmänämme toimi aineistolähtöinen sisällönanalyysi, jossa äänitetyt haastattelut litteroitiin eli kirjoitettiin puhtaaksi. Aineisto käydään läpi, jolloin siitä erotellaan ne osat, jotka vastaavat tutkimusongelmaan ja karsitaan ylimääräinen tieto pois (Tuomi & Sarajärvi 2018). Pelkistäminen tapahtuu korostamalla aineistosta tutkimuksen kannalta merkittävät asiat ja tekemällä niistä tiivistetyn version (Leinonen 2018). Jaoimme haastatteluaineiston läpikäymisen puoliiksi ja teimme itsenäisesti omasta osastamme tiivistetyn version. Tällä tavalla saadaan parempi käsitys siitä, mitä teemoja aineistosta nousee esiin. Seuraavaksi tutkimusaineisto teemoitellaan eri aihepiirien

perusteella, eli aineistosta eritellään tiettyihin teemoihin lukeutuvia näkemyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Teemoittelua varten vaihdoimme puoleksi jaetun haastatteluaineiston niin, että tarkastelimme tekstiä, jonka toinen osapuoli oli tiivistänyt. Tällä tavoin syvennyimme molemmat tehokkaasti aineistoon kokonaisuudessaan. Teimme aineiston pohjalta yhteisen taulukon, johon nimesimme esiin nousseet teemat. Taulukkoon lisäsimme sitaatteja, jotka sopivat esiin nostamiimme teemoihin. Tarkastelun kohteena ovat siis haastatteluaineistossa esiintyneet samankaltaiset piirteet ja niiden yhdistäminen tiettyjen teemojen alle (Hirsjärvi & Hurme 2015, 173). Teemoittelussa teoria ja empiria ovat molemmat olennaisessa asemassa, mikä ilmenee tutkimuksessa niiden lomittaisena esiintymisenä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Aineiston analyysissä käytettävät teemat voivat juontua aineistonkeruuvaiheessa määritellyistä teemoista, tai teemakokonaisuudet voidaan luoda saadusta aineistosta itsestään (Puusa 2020b). Haastattelujemme teemoittelu pohjautui sekä haastatteluaineistosta nousseisiin asioihin sekä viitekehukseen kerättyyn teoriaan. Aineisto on hyvin monimuotoista, joten analyysissä muodostuneet teemat ovat sen mukaisia, miten tutkija on tulkinut haastateltavien vastauksia (Hirsjärvi & Hurme 2015, 173).

5 TULOKSET

5.1 Opiskelijakulttuurin vaikutus opiskeluajan mielekkyyteen

5.1.1 Mieliala ja hyvinvointi

Kaikki haastateltavat kokivat opiskelijatapahtumat mieluisena irtiottona arjesta. Opiskelijakulttuuriin sisältyvät tapahtumat toimivat ikään kuin rajavetona koulutehtäville ja vapaa-ajalle. Haastatteluissa korostui, että opiskelijakulttuurissa erityisesti yhteisöllisyyden tunteella oli merkitystä yksilön hyvinvointiin ja mielialaan. Opiskelijakulttuurin tarjoaman mahdollisuuden sosialisoitumiseen koettiin lisäävän voimavaroja arkeen, sillä opiskelijatapahtumat toimivat myöskin keinoon purkaa opinnoista johtuvaa stressiä. Osa haastateltavista puhui opiskelijatapahtumista nollauskeinoina, joilla oli merkitystä omaan hyvinvointiin ja jakamiseen.

– – mulla ainaki periaatteessa [opiskelijakulttuurin tuoma yhteisöllisyys] viireytti tai et pääsee nollaamaan ja on sit taas yhteisiä

muistoja, mitä syntyy, nii kyl niil on niinku vaikutus omaan hyvinvointiin, et jaksaa sit opintojaki vetää eteenpäin – – (H2)

No mulle siis sillee, no [opiskelijakulttuurin tuoma yhteisöllisyys] toimii voimavarana just ku pääsee niinku rennos ympäristös olee ystävien kanssa ja sit tutustuu muihinki ihmisiin, koska vaikka nyt olenkin sosiaalisesti vähän mitä olen, mutta niinku kyl mä oon tutustunu siel muihi ihmisiin ja tykkään tutustuu muihin ihmisiin. Nii sit siit saa tavallaan niinku jaksamista, et pääsee olee sosiaalinen jollain tapaa ja livenä ja pitää hauskaa. Ja sit se tuo niinku tasapainoo sille, että istut tunneilla ja opiskelet. (H2)

Haastateltavat kertoivat huomanneensa muutoksia mielialassaan COVID-19-pandemian aiheuttaman etäopiskeluajan aikana. Haastateltavat kokivat sosiaalisen elämän vähentyneen, kun opiskelijakulttuurille ominaisia opiskelijatapahtumia ei voinut järjestää. Osa haastateltavista kertoi näkevänsä ystäviään vapaa-ajalla koulun ohella, mutta kertoi, ettei koe sitä samanlaisena mahdollisuutena stressinpurkuun. Mielialaan vaikutti myös koulun ja vapaa-ajan häilyvyys, sillä kampukseen liittyvän paikkasidonnaisuuden ja opiskelijatapahtumien tuoman arjen kevennyksen poistuessa jäljelle jäi vain koulunkäynti etäopiskellen kotona. Opiskelijatapahtumat koettiin myös isoksi osaksi arkea. Osalle haastateltavista opiskelijatapahtumat olivat ikään kuin osa viikkorytmiä.

– – kyllä sillo esimerkiksi niini viime keväänä nii sillei oli paljon energisempi ja positiivisempi ja jaksavampi silloin niinku kouluu kohtaan, ku oli just niinku näki ihmisii ja oli sillei paljon porukkaa, mutta sit verrattuna tähän hetkeen esimerkiksi nii on se sillei, kyl se [opiskelijakulttuuri] vaikuttaa [mielialaan]. (H1)

– – sit myös se semmonen tavallaan just se tasapaino siitä, et on niinku sitä kouluu ja sitte ois niinku jotai kivaa nii sit tavallaan se toinen puoli siit katoais, ja sit ois vaan niinku, vaan sitä kouluu. (H1)

Mä uskon, että me kaikki selvittäis, mutta tota, kylhän se olis tylsää. Niinku mä luulen et korkeakoulu ja korkeakouluopiskelijat tarvii sen, et siellä on sitä hauskaa tekemistä ja se ei oo aina sitä puurtamista. Ja se niinkun semmonen yhdessä oleminen ja nollaus, ja se semmonen muihin tutustuminen on tosi suuri osa. Mä väitän et me pärjättäis, ja ollaan pärjättykin niinku nyt korona-aikana ollaan huomattu, mut kuten myös ollaan huomattu niin se on sille jaksamiselle tosi tärkeetä, osittain. (H6)

Kylhän se kuulostaa vähän pahalta, et hyvinvointi kärsii kun ei pääse baariin haalarit jalassa, mut kyl se on huomannut et se kuuluu niin vahvasti siihen arkeen. (H4)

5.1.2 Opinnoissa edistyminen

Haastatteluista ilmeni, että opiskelijakulttuuri koetaan voimavarana suhteessa opinnoissa etenemiseen. Vaikka opiskelijatapahtumiin käytetty aika on pois mahdollisesta opiskeluun käytettävästä ajasta, koettiin opiskelijatapahtumista kantautuvan niin paljon voimavaroja, että menetetyn opiskeluajan jaksoi korvata toisessa hetkessä. Keskiviikkona järjestettävät opiskelijatapahtumat toivat mieleisen piristykseen keskelle viikkoa, minkä ansiosta koulutehtäviin jaksoi panostaa.

No, kyllähän se on ihan fakta, et jos sä et tee opintoja ja sä teet jotain muuta, nii se käytetty aika ei niinku tavallaa edistä sun opintoja, mut se edistää sitä sun tavallaa, mielen hyvinvointia ja kaikkee muuta. Niin sitte se jotenki antaa sulle lisää energiaa myös tehdä niitä koulujuttuja, joten se omalla tavallaan toisaalta myös edistää opintoja, kun niitä opintoja muistaa myös itse edistää. – – Eli kyllä, koen että semmonen opiskelijakulttuurissa kun tavallaa siellä oot vaikka tavallaa osallistumassa johonki tapahtumaan, ja sä saat sieltä hyvää fiilistä, nii kyl se auttaa suo jaksaa opinnoissa eteenpäin. (H7)

– – sitä stressii oli vähemmän ja sit ku tavallaan oli se semmonen mielekäs juttu siin vaik jonai keskiviikkona nii sitte tavallaan jakso niinku tehdä niitä juttuja, että tulis se keskiviikko. Ja sit oli semmonen positiivinen kokemus siitä nii sit jakso taas loppuviikonki tehdä, et se oli semmonen niinku piristys siinä, et oli jotain muuta tekemistä, ku koulujuttuja. (H1)

– – en olis varmaa päässy opinnoissa näinkään pitkälle, ellen ois saanu niin hyvii ystävii silloin heti ekana vuonna. (H4)

Osa haastateltavista kertoi huomanneensa myös vaikeuksia tasapainottaa arkea koulunkäynnin ja opiskelijatapahtumien välillä. Vaikka pääpiirteittäin opiskelijakulttuurilla koettiin olevan positiivisia vaikutuksia opintojen etenemiseen, varsinkin ensimmäisenä opiskeluvuotena viikoittaiset opiskelijatapahtumat näkyivät vaikutuksena opintoihin muun muassa kurssitehtävissä jälkeen jäämisenä. Erityisesti ensimmäisenä opiskeluvuonna säätelty opiskelijatapahtumiin osallistumisen ja koulutehtävien merkityksellisyyden välillä koettiin haastavana, sillä tapahtuman väliin jättämisen koettiin aiheuttavan pelkoa ulosjämisestä. Toisaalta koettiin myös, että tapahtumien runsauden johdosta pystyi itse valitsemaan, mihin haluaa osallistua ilman, että kokee jäävänsä liikaa

paitsi. Haastattelujen perusteella opiskelijakulttuuri voi vaikuttaa myös välillisesti opintojen etenemiseen myös tapahtumiin osallistumattomilla henkilöillä esimerkiksi ryhmätöissä.

– – et kyl mulle on käyny sitä et on halunnu lähtee kavereitten kaa istuu iltaa mieluummin ku tehdä koulun eteen jotain. Et se on kyl aina potkinu takasin. Muuten kyl [opiskelijakulttuuri] vaikuttanu vaa hyvässä [opintoihin]. (H4)

– – en koe siitä että jokaisessakaa tapahtumassa tarvii välttämättä käydä, että ihan sillee oman jaksamisen mukaan, koska ainakin ennen koronaa sitä tarjontaa kyllä oli ihan sillee niinku että ihan ite saa päättää et minkä verran osallistuu, ja se on just hyvä sillee. (H7)

– – tietyl taval sillon ku niitä [opiskelijatapahtumia] vielä järjestettiin jotain, nii oli ehkä semmonen niinkun, huomaa ainaki ryhmätöissä, et jos oli semmonen tyyppi, et joka oli et okei hän käy kaikis bileis ja hän on tiiätteks niinku mukana kaikessa, nii sit jos bileet oli usein keskiviikkona ja sit jos tarvihti vaikka torstaina tehdä ryhmätöitä, nii sit saatto tulla sitä, et no emmä voi tulla aamusta kymppiin että kun edellisenä päivänä on ollu bileet. Sit vähä semmonen itelle että no, mä ymmärrän et sä haluut bileisiin, mutta sitte taas tää homma pitää kuitenkin tehdä, et nyt sun pitää priorisoida käytkö sä bileissä vai hoidatko sä sun kouluhommat, et sun pitää tehdä ite se ratkasu. Nii sillä tavalla ehkä [opiskelijakulttuuri vaikuttaa opintojen stressaavuuteen] negatiivisesti, koska kaikki ei ehkä osaa tasapainottaa bile- ja kouluelämää – – (H3)

Haastatteluista ilmeni, että opiskelijakulttuurista koettiin olevan hyötyä myös vertaistuen saamisessa. Osa haastateltavista kuvaili opiskelijatapahtumien tuovan mahdollisuuksia keskustella esimerkiksi koulutehtävistä muiden opiskelijoiden kanssa, jolloin myös esiin nouseva sosiaalinen paine opiskella korostui. Vaikka koulutehtävät eivät olisi puheenaiheena, muiden opiskelijoiden kanssa yhteisen ajan viettäminen korosti myös omaa tunnetta opiskelijana olemisesta. Muilta opiskelijoilta saatu tuki auttoi etenemään omissa opinnoissa.

– – kun muutkin ihmiset jakaa sen stressin, nii sitä on paljon helpompi purkaa ja jutella siitä, ja vaikka jakaakki vähän jotai tehtäviä tai jotain semmosta. (H4)

Joo, et tosiaan kyl mä kokisin se et tota noin nii, ylipäätään näkis muita opiskelijoita et vaikka sit ihan vapaa-ajalla. Toki nytki voi niinku sopii yksittäisen kanssa, et hei, tehään tätä ja tätä, mut et näkis sitä ryhmää ja näkis, miten ryhmällä menee ja tälleen, nii

korostus ehkä se, et mä kuulun tähän opiskelijarymään ja tulis sit just tämmönen et hei, et muut tekee, nii munkin pitää tehdä. Et mä oon tosi huono ite patistaa itteeni tekemään jotain hommia, varsinkin kun nyt kaikki pyörii tässä kotona. (H3)

5.2 Opiskelijakulttuurin merkitys yhteisöllisyyden kokemuksessa

5.2.1 Tutustuminen ja ryhmäytyminen

Yhteisöllisyys koettiin kaikissa haastatteluissa tärkeäksi tekijäksi opiskeluaikana. Yhteisöllisyys loi pohjan opiskelijakulttuurin toteutumiselle ja oli yhteydessä myös muihin tekijöihin, joita opiskelijakulttuuri on tukemassa ja edistämässä. Ennen kaikkea yhteisöllinen opiskelijakulttuuri oli merkittävässä osassa ryhmäytymistä ja kaverisuhteiden muodostumista. Opiskelijatapahtumat koettiin helpoksi matalan kynnyksen väyläksi tutustua oman ja muiden alojen opiskelijoihin. Opiskelijatapahtumien ympäristö nähtiin rennommaksi ja helpommaksi sosiaalisten kontaktien ottamiseen kuin esimerkiksi kampus. Opiskelijoiden järjestämä, opiskelijoita varten oleva kouluajan ulkopuolinen ja vapaaehtoinen toiminta on onnistunut luomaan haastattelujen mukaan otollisen ympäristön sosiaalisten suhteiden luomiseen.

No, miun mielestä tosi semmonen hyvä juttu et niit [opiskelijatapahtumia] on ja siis se auttaa just sulautumaan siihen ni se on niinku sillai hyvä keino just ku pääsee ryhmäytymään ja tutustumaan uusii ihmisii. (H1)

Siellä [opiskelijatapahtumissa] pääs niinku just rennossa ympäristössä tutustumaan enemmän omiin luokkalaisiin plus sitte muihin niinku tai muitten alojen opiskelijoihin, nii koen kyl hirveen tärkeeks. (H2)

– – ku menee sinne tapahtumii ja sitte siellä ehkä se kynnys tutustuu niihin kaikkiin ihmisiin nii on paljo matalampi. (H1)

Kaikki haastateltavat tunsivat vahvaa kuuluvuuden tunnetta opiskelijayhteisöön ja että heidät on heti opintojen alusta otettu siihen avoimesti mukaan. Tutorien merkitys opiskelijayhteisöön kiinnittymisessä nousi myös esiin. Tutorit olivat osallisena kannustamassa tapahtumiin osallistumista ja olivat aktiivisesti myös itse pyytämässä uusia opiskelijoita mukaan. Muutamit haastateltavat nostivat esiin myös sen, että tutorit olivat osallisena luomassa hyväksyvää ilmapiiriä.

Ihan sama mikä tapahtuma siellä on, mutta että siellä aina on semmonen fiilis et kaikilla on kivaa ja kaikki on sellasta yhtä isoo porukkaa. Et oikeestaan siinäkää ei oo sit väliä et oliksä ihan minkä tahansa alan opiskelija nii sä kuulut sinne joukkoon kun sä oot siellä. (H7)

Mä olin nii onnellinen siitä et oli sellanen fiilis, et kuuluu porukkaan ja ihmiset halua et sä kuulut siihen. (H4)

Siinäki on ollu kyl isos tekijäs tutorit. Tai ne on, emmä muista oisko ollu alottavien bileis, et niinku ensimmäinen tällänen opiskelijatapahtuma, nii ne oli siel kyllä niinku haalarit päällä ja sit otti mukaan jengiin. (H2)

Omat tutorit on sanonut, että käykää ihmeessä opiskelijabileissä, mutta siitä ei kannata mitään paineita ottaa, että jokainen saa sinne tulla ihan sellaisena kun on ja voi juoda tai olla juomatta, että kaikki kuuluu joka tapauksessa joukkoon. (H7)

Ihmisten kohtaaminen opiskelijatapahtumissa helpotti sosiaalista kanssakäymistä myöhemmin muissa olosuhteissa ja madalsi tämän johdosta myös kynnystä työskennellä muiden kanssa opintojen parissa. Itsessään jo sen koettiin olevan avuksi, että oppii tunnistamaan ja tietämään toisia opiskelijoita, erityisesti vanhempia oman alan opiskelijoita, mistä koettiin olevan hyötyä myös opintojen suhteen.

Pystyy just petokastees myös [tutustumaan] vanhempiin opiskelijoihin ja saaha semmosii verkostoja, mitä sitte pystyy hyödyntämään monissa jutuissa. Niinku jatkossaki opintoja ja kaiken muunki kannalta. (H1)

Kyl mä uskon et se auttais siihen [ryhmätöihin mukaan kysymiseen] todellaki, niinku tosi paljon, koska me ei silleen ihan kauheen hyvin luokankaan kanssa tunnetta [koronasta johtuen]. (H5)

Helpompi muuten sitten tavallaan siinä kouluarjessakin lähestyy jotain ihmistä, kun on jossain opiskelijabileissä nähnyt et okei, ihan hyvä tyyppi. (H7)

5.2.2 Merkitykselliset opiskelijatapahtumat

Aloittaville opiskelijoille suunnatut tapahtumat nähtiin merkityksellisinä opiskelijakulttuuriin sisään pääsemisen suhteen. Haastateltavat kokivat, että osallistumisen kynnys oli matalampi aloittavien opiskelijoiden tapahtumiin osallistuttaessa verrattuna siihen, että olisi lähtenyt suoraan opiskelijatapahtumiin,

joissa painopiste ei olisi ollut aloittavissa opiskelijoissa. Helpommin lähestyttävässä ympäristössä saatu kokemus opiskelijatapahtumien luonteesta koettiin tukevan muihin opiskelijatapahtumiin osallistumista.

Kyl mä uskon, et se et järjestetään selkeesti alottaville vähän niinkun omaa ensin, ja sitte ollaan omillaan – – et kyl mä koen, et se on tosi tärkeätä, et niitä pidetään. Ja kyl mä ite nään, et se helpotti sitä lähtemistä sit sinne muuhunki opiskelijakulttuuriin mukaan. (H6)

Helpompi niinku lähtee tollasii, et tietää et se on niinku oikeesti suunnattu just uusille opiskelijoille. (H2)

Ku menee just sellasii alottavien tapahtumiin, mis kaikki on niinku just ekavuotisii just alottaneit nii sitte on helpompi mennä niihi muihiki ku on kuitenkin jo kokemusta niist. (H1)

Merkityksellisimmäksi yksittäiseksi opiskelijatapahtumaksi haastateltavat kokivat Xamkin Mikkelin kampuksen yhteisöpedagogeille suunnatun petokasteen. Tapahtuma järjestetään lukuvuoden alkupuolella ja on suunnattu uusille yhteisöpedagogiopiskelijoille, mihin myös vanhemmat saman alan opiskelijat voivat osallistua. Petokasteen tunnelman ja ilmapiirin kuvattiin olevan erilainen muihin opiskelijatapahtumiin verrattuna. Oman alan keskeisessä tapahtumassa ilmapiirin koettiin olevan enemmän hyväksyvä ja omana itsenä oleminen tuntui helpommalle. Esiin nousivat alojen väliset erilaisuudet ja stigmaat, joiden koettiin joissain määrin vaikuttavan ilmapiiriin kaikille yhteisissä opiskelijatapahtumissa. Haastatteluissa nousi esiin yhteisöpedagogiopiskelijoilla olevan näkyvien ja äänekkäiden opiskelijoiden leima. Petokasteessa tärkeäksi koettiin myös se, että ympärillä olevat ihmiset jakavat samansuuntaiset ammattieettiset näkökulmat.

Kun ollaan alalla, jossa tää ihmisten kohtaaminen on tosi tärkeätä ja ihmisten kanssa yhteistyön tekeminen on tärkeätä, nii se on semmonen riitti ja hetki, jollonka tajuaa sen, et nää on ne ihmiset, joitten kanssa voi olla yhteydessä, joista tietää et nää on suurinpiirtein samalla asialla kuin itse on. (H6)

– – ku siis yhteisöpedagogit, kyllähän ne aina vähän erottuu joukosta tai on niinku äänekkäämpiä tai jotai vastaavaa. Nii sit petokasteessa on ollu sellai et no sä voit olla siellä aika rennosti, koska siellä on kaikki muutki niinku ihan omia itsejään. (H2)

Opiskelijabileissäki tai haalareilla ku oot, nii sitte on ne oranssit haalarit päällä ja sit mietit jotai Jodel-kommenttia, että ”yhteisöpedagogit on ärsyttäviä ja äänekkäitä”, mutta sitten ku on niinku pelkästään niit oranssei haalareit nii tarvii mieltii tollasta. (H2)

Kaikki niinku oltiin samalta alalta niin sit se oli jotenki semmonen niin eri ku ne muut tapahtumat, missä oli käyny et siinä oli semmonen tietynlainen tunnelma. (H1)

Erilaisten teemojen ja ohjelmanumeroiden koettiin lisäävän opiskelijatapahtumien viihtyvyyttä ja vetovoimaisuutta. Tapahtumiin järjestetty mielenkiintoinen ohjelma nousi merkitykselliseksi toiminnaksi myös silloin, kun alkoholia ei haluttu juoda. Ohjelma nähtiin mielekkäänä ajanviettona yhteisesti kaikille opiskelijoille riippumatta siitä, halusiko käyttää alkoholia vai ei.

Semmonen niinkun monipuolisuus, on tärkeätä, että on olemassa jonkin näköstä tekemistäkin tai semmosta ohjelmaa. Sit silleen, et se oli monipuolista, et esimerkiks semmoset henkilöt, jotka ei alkoholia esimerkiksi juo voi osallistua niihin. Ja sillee et kaikki pysyy osallistuu niihin ohjelmiin, nii se on mun mielestä tosi tärkeätä ja tosi kiva juttu. (H5)

Kaikki niinku ohjelma, mitä sit on keksitty, sellai, ettei se oo vaan niinku et no, kellonaika tästä tähän. Vaa sit se, et siel on jotain ohjelmaa suunniteltuki, että sillee, ei oo niinku periaatteessa ns. tyhjä ilta. (H2)

Alkoholin koettiin olevan osana ja leimaavan opiskelijakulttuuria. Sen käytön nähtiin esiintyvän lähes kaikissa opiskelijatapahtumissa. Alkoholin juomisen koettiin kuitenkin olevan täysin vapaaehtoista, eikä haastateltavien kokemusten mukaan painostusta sen käyttämiseen esiintynyt yhtä tilannetta lukuun ottamatta. Haastateltavat kuvasivat tapahtumien olevan sellaisia, että niihin pysyy helposti osallistumaan ilman alkoholiakin, eikä alkoholin aina nähty olevan opiskelijatapahtumissa keskeisin tekijä. Opiskelijatapahtumien koettiin olevan paljon enemmän, kuin paikka juomiselle. Myös päihteettömät opiskelijatapahtumat nähtiin merkityksellisinä. Haastateltavat kokivat, ettei alkoholi enää nykyään ole yhtä suuressa merkityksessä opiskelijakulttuuria kuin aiemmin, minkä nähtiin olevan myönteinen kehityssuunta. Erityisesti haastateltavien oma oppilaitos, Xamkin Mikkelin kampus, nostettiin esiin hyvästä ilmapiiristään, jossa ei koettu olevan painostusta juomiseen.

Toki se näyttää helposti siltä, et opiskelijat vaan dokaa, mut on se niin paljon enemmänkin. (H4)

Kyl mä koen, et se [alkoholi] on [osa opiskelijakulttuuria], mutta mun mielestä ainaki Xamkissa on hyvin painotettu sitä, et ei tarvii jos ei haluu, ja jos ei juo nii se ei oo aina välttämättä se pääjuttu, et sit on niinkun erilaisii leikkejä ja pelejä ja kisoja, mihin voi totta-kai osallistua ihan selvinkin päin. (H4)

Mun mielestä on ihanaa huomata se, että nykyään se ei se alkoholi enää niin paljoo liity siihen [opiskelijatapahtumiin], ku mitä ehkä sillon joskus muutama vuosi sitten, kun vielä aatteli, et mä lähen opiskelemaan. Mut et on kiva nähä, et siel pystyy olemaa oma itsensä niissä tapahtumissa. (H6)

Se [alkoholi] on ehkä semmonen, mikä liitetään tosi voimakkaasti ja nopeesti siihen juhlimiseen ja opiskelijakulttuuriin. Mutta mä uskon, että opiskelijakulttuuria on olemassa myös niinkun ilman alkoholia, et nykyäänhän pystyy ihan noita approja käymään ihan ruokapainotteisesti esimerkiksi. Mun mielestä se on kiva, et semmosia vaihtoehtosia tapoja on sitte keksitty myöskin siihen mukaan. (H5)

Haastatteluista nousi esiin railakkaamman juhlimisen olevan sallittavamman oloista, kun kyse on opiskelijajuhlista. Juhlimisen seurauksia koettiin vähäteltävän sen perusteella, että kyseessä ovat olleet juhlivat opiskelijat haalarit päällä.

Eihän se [haalarit päällä rymyminen] nyt tietenkää pitäis olla [sallittavampaa], mut mä uskon, et suuressa mittakaavassa ihmiset ehkä ajattelee, et se on. Ehkä se on helpompi, tottakai sen ei pitäis mennä näin, mut mitä mä oon nyt ite nähny ja kuullu ja kokenu, se on helpompi lähtee setvimään niitä tilanteita, kun tajutaan, et me ollaan oltu bileissä, kaikki on ollu kännissä, sit pyydellään anteeks tai mahdollisesti on ollu ne haalarit päällä – ehkä se on nyt tässä ollu muutaman vuoden sellasta, et sitä katotaan vähän sormien läpi. (H6)

Joo, kyl mä sen ehkä näkisin näin [örveltämisen olevan opiskelijoille sallitumpaa]. Et toki sit rajansa siinäkin ja mä oon tosi ilonen, et esimerkiks tääl Mikkelis kyl puututaan siihenkin, et jos on ihan semmost hirveet ördäystä, et tota, kyllähän siitä sit jostai Jodelista saa aina kuulla, et kuka sillä on sekoillu. (H3)

5.2.3 Yhteisöllisyyden muoto

Yhteisöllisyyttä voi kokea monessa eri muodossa, mutta haastatteluissa tärkeimmäksi nousi paikkasidonnaisuus, mahdollisuus nähdä ja kokea yhteisöllisyyttä paikan päällä. Yhteisöllisyys lähikontaktissa koettiin sen verran tärkeäksi kulmakiveksi, että ilman sitä haastateltavat näkivät yhteisöllisyyden ja

opiskelijakulttuurin olevan puutteellisia. Sosiaalisen kanssakäymisen koettiin olevan haastavaa etäyhteyksien välityksellä.

Kun ei pääse oikeesti fyysisesti näkemään ihmisiä ja ei pääse tekemään asioita heidän kanssaan tai niinkun tämmöstä, niin se on vähän semmonen korvike sitten, semmonen niinkun etäyhteisöllisyys. Se tuntuu erilliseltä asialta kokonaisuudessaan. (H5)

Must tuntuu et semmonen opiskelijakulttuuri on pistettu pauselle. Jotenki, on se siellä ja se yhteisö on siellä, mutta missä se on, nii vähä sit mysteeri et se raja on just vähän hälvenny. Että kyl se olo on eri ku oot lähiopetuksessa versus nyt ku kaikki on etänä. (H7)

Symbolisella yhteisöllisyydellä koettiin myös olevan merkitystä opiskelijakulttuurin ja yhteisöllisyyden tunteen muodostumisessa. Haastatteluissa nousivat esiin opiskelijoita symbolisesti yhdistävät haalarit, jotka koettiin tärkeäksi osaksi opiskelijayhteisöä, sekä tietoisuus siitä, että opiskelijakulttuuri on olemassa, vaikka se ei pääsisikään täysin ilmentymään tai sitä ei pääsisi kokonaisvaltaisesti kokemaan.

Kun tietää, et se [opiskelijakulttuuri] on olemassa, niin se antaa mulle jo motivaatiota. Et vaik ei oo päässy ite niihin tapahtumiin, nii tietää et niitä on kuitenkin olemassa. (H5)

Kyl mä mielummin tykkään olla haalareil. Tai se on jotenki, mä ootin nii paljon sitä niinku opiskelijakulttuuria. Et pääsee sit tapahtumiin ja saa ne opiskelijahaalarit. (H2)

Haastatteluista nousi esiin opiskelijakulttuurin olevan omien sosiaalisten piirien muodostumisen lisäksi merkityksellinen laajemmassa mittakaavassa sen suhteen, että voi tuntea olevansa osa omaa oppilaitostaan, tässä tapauksessa Xamkia. Muiden opiskelualojen kokonaiskuvan hahmottaminen loi yhtenäisempää kuvaa omasta oppilaitoksesta.

– – et on osa tätä koulua, nii eihän se tunnu siltä [korona-aikana]. Tottakai tietää, et on opiskelija ja on osa Xamkia, mutta siihen oikeestaan se identiteetti, se kouluidentiteetti rakentuu tosi vahvasti pelkästään oman opintoalan asioihin, ja oman opintoalan haalareihin ja siihen kulttuuriin, mitä kerkes nähdä et omalla opintoalalla on. (H6)

Kyl se auttaa semmosessa niinkun, myös vähän semmosen koulun opiskelijoiden kokonaiskuvan hahmottamisessa, kun siel [opiskelijatapahtumissa] sit näkee ihmiset usein haalarit päällä, nii sit osaa jotenkin yhittää et noi on ton alan opiskelijoita. (H7)

Kaikki haastateltavat kokivat yhteisöllisyyden muuttaneen muotoaan opintojen edetessä. Iso osa koki yhteisöllisyyden muuttumisen liittyvän COVID-19-pandemiasta aiheutuneeseen etäopiskeluun. Erityisesti suhteessa koko kouluun ja muihin opiskelijoihin yhteisöllisyyden tunteen koettiin löyhentyneen, mutta yhteisöllisyydessä oli huomattu muutoksia myös oman opiskeluryhmän kesken. Osa haastateltavista kertoi oman opiskeluryhmänsä olevan vielä yhtenäisen, mutta yhteisöllisyyden tunteen silti heikenneen, kun toiset kokivat, että opiskelijaryhmän sisälle oli muodostunut omia pienempiä kuppikuntia, eikä ryhmä ollut enää yhtenäinen.

Tottakaihan se [yhteisöllisyys] on muuttanut muotoansa, se ehkä kaipaa enemmän työtä se yhteisöllisyyden ylläpitäminen. Kun pitää miettiä niitä keinoja, et miten olla yhteisöllinen aikana, jolloin ei voi olla yhdessä. Se tuottaa sit siihen omat stressinsä. (H6)

Toisaalta haastatteluista ilmeni myös, ettei yhteisöllisyyden koettu niinkään muuttaneen muotoaan, vaan tunne sen muuttumisesta muodostuu opiskelijoiden itsenäistymisestä ja oman paikan löytämisestä ryhmän sisällä. Alussa opiskelija tukeutuu ympärillä olevaan opiskelijaryhmään enemmän vertaistuen tarpeessa, mutta hiljalleen tarve ryhmän antamalle tuelle vähenee.

Jotenki mä en usko, et se yhteisöllisyys tai kulttuuri silleen muuttuu isoilta linjoiltaan, mutta kun sä ite muutut ja kasvat niinku opiskelijana ja sä kasvat kiinni sinne opiskelijakulttuuriin ja osaks sitä sun opiskelijayhteisö, niin sen kokee myös eri tavalla, kun oot ensimmäistä kertaa jossain ja ekan vuoden opiskelija versus sitte ku oot vaikka vuoden opiskellu. Nii sä niinku tavallaa, alussa on kaikki muutenki semmosta uutta ja jännää, mut sit sitä omaa paikkaa sieltä rupee löytää. Ehkä semmonen muutos tapahtuu sitte itsessä ja omassa henkilökohtaisessa kehityksessä ja se yhteisö on sitte siellä tukemassa sitä kehitystä. (H7)

Kaikki haastateltavat kokivat opiskeluajan olleen mielekkäämpää silloin, kun koettu yhteisöllisyyden tunne oli vahvimmillaan. Mielekkyyden kerrottiin johtuvan yleisestä ilmapiiristä, mutta osa haastateltavista liitti sen myös koulutyökentelyyn.

Kylhän se siis paljonkin motivoi, kun ties et pystyy tekemään, jos oli joku ryhmäjuttu tai parijuttu tai tämmönen, niin ties et pystyy niinku ihan kenen tahansa kanssa tekemään niit juttuja. Et nykyään on ehkä joskus semmonen fiilis, että jos pitää ruveta tekemään jotain ryhmätöitä tai tällasia, niin sitten heti ensimmäisenä ne samat ryhmät muodostuu joka kerta, ja sit ite jää niinku sillee niiden henkilöiden kanssa, ketkä ei oo missään tietyssä ryhmässä mukana, niin me muodostetaan sitte omat ryhmät. (H5)

5.2.4 Nuoruuden elämänvaihe

Yhteinen elämänvaihe opiskelijana koettiin yhteisöllisyyttä lisäävänä tekijänä, sillä kaikilla on sen johdosta keskenään jotain samaistuttavaa. Haastatteluissa ilmeni, että opiskeluaika on ollut monelle odotettu ja tärkeä elämänvaihe.

Opiskelemaan lähtiessä odotettiin itse opintojen alkua, mutta myös sitä, että pääsee näkemään ja kokemaan opiskelijaelämää ja siihen kuuluvia perinteitä.

Monet, kuten myös kaikki haastateltavat, ovat aloittaneet korkeakouluopintonsa nuoren aikuisen iässä ja opiskelijakulttuurin koettiin olevan tärkeässä osassa kyseisen elämänvaiheen läpikäymistä.

– – sukupolvikokemus, et sä elät just sitä opiskeluaikaa ja sul on tietyt ihmiset ympärillä. Ja sä oot sellanen nuori aikuinen, joka harjoittelee sitä, vaikka pitäis olla jo aikuinen, mut et tasapainottelee sen nuoruuden ja aikuisuuden välillä siinä opiskelijaelämässä. (H4)

Jos mä mietin, silloin kun mä alotin, nii ne on ollu mun elämäni ihan parhaimpii hetkii, se eka syksy ja ekat bileet. (H4)

Mulle se [opiskelijakulttuuri] on tärkeä osa sitä opiskelijaelämää. Sitte et on tapahtumia ja pääsee siellä verkostoituu muihin ihmisiin. Nii kyl mä niinku, ku mietin, että lähen AMK:iin, nii asia mitä odotin myös opiskeluiden ohella, oli ne tapahtumat ja näi. Nii on se mun mielestä tärkeä osa sitä opiskelijaidentiteettiä. (H2)

Mä varmaan pitäisin siel [opiskelijatapahtumissa] tärkeimpänä sitä, että ku sä meet johonki opiskelijabileisiin, nii periaattees kaikki on niinku niin sanotusti samal tasolla, et kaikki on opiskelijoit, kaikki tietää, et kaikel on samanlaiset taustat siin tilanteessa. (H3)

Nuoruuden elämänvaiheessa opiskelupaikkakunnan valinta koettiin yhdeksi suurista päätöksistä itse opiskelualan valinnan rinnalla. Elinvoimaisen ja näkyvän opiskelijakulttuurin merkitys opiskelupaikkakuntaa valittaessa esiintyi huomioitavana kriteerinä.

Opiskelijatapahtumat on ehkä semmonen iso asia minkä takia ihmiset ylipäänsä on motivoituneita opiskelemaan ja hakeekin kouluihin, et monesti puhutaan siitä, tai multakin on kysytty et onko täällä hyvä opiskelijakulttuuri, että onko täällä kuinka paljon minäkänkösiä tapahtumia ja näin poispäin. Et ne on aika tärkeitä mun mielestä niinku et niitä on olemassa. (H5)

Uuden elämänvaiheen tuoman opiskelijakulttuurin ei koettu merkittävästi muovaavan haastateltavien käyttäytymistä tai toimintatapoja, vaikka opiskelijakulttuuri tuo mukanaan paljon uudenlaisia kokemuksia ja ulottuvuuksia elämään. Haastateltavat kokivat pääasiassa toimivansa samoilla periaatteilla kuin ennen opiskelua. Yhden haastateltavan kohdalla opiskelijakulttuuri oli kuitenkin ollut tekijänä edistämässä avoimuutta. Toinen haastateltava nosti esiin, että opiskelijakulttuuri on ollut edistämässä jo olemassa olevia piirteitä, kuten rohkeutta.

Kyl mä tunnen et must on tullu paljon avoimempi ja ehkä etsiikin enemmän semmosia niinkun chansseja päästä näkemään omia luokkalaisia ja sitten muitakin tota kurssilaisia näiden tapahtumien kautta. (H5)

En mä koe, että olisin ihmisenä muuttunut rajusti. Ehkä on saanut lisää jotain puolia johonkin siihen mitä on aikaisemmin ollut, että on saanut vaikka enemmän rohkeutta johonkin. (H7)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, missä merkityksessä opiskelijakulttuuri on ammattikorkeakoulussa. Tutkimme, miten opiskelijakulttuuri vaikuttaa opiskeluaikana mielekkyyteen ja kuinka se tukee yhteisöllisyyden muodostumista. COVID-19-pandemian johdosta opiskelijakulttuuri ei päässyt toteutumaan tavanomaisesti, joten halusimme saada tietoa siitä, kuinka merkityksellinen opiskelijakulttuuri lopulta on ja mihin kaikkeen se opiskeluaikana vaikuttaa. Opinnäytetyön tulokset perustuvat haastateltavien omakohtaisiin kokemuksiin ja havaintoihin opiskelijakulttuurista.

Tuloksissa päällimmäisenä havaintona oli, että opiskelijakulttuuri koettiin merkitykselliseksi osaksi opiskeluaikaa ja se on suuressa osassa opiskelijayhteis-

sön yhteisöllisyyden muodostumista ja toisiin tutustumista. Haastateltavat tiedostivat opiskelijakulttuurin näyttäytyvän helposti pelkkänä alkoholin juomisena, mutta opiskelijakulttuurin koettiin kuitenkin olevan osana edistämässä monia hyvinvoinnin osa-alueita. Opiskelijakulttuurin koettiin olevan opiskelujen tärkeä tasapainottaja ja tuki. Opiskelijayhteisö näyttäytyi yhtenäisenä kokonaisuutena, sillä kaikilla haastateltavilla oli samanlaisia käsityksiä opiskelijakulttuurin ja sen yhteisön toimintatavoista ja piirteistä.

Opiskeluaika nähtiin tärkeänä osana nuoruuden elämänvaihetta, sillä kyseinen aika nähtiin nuoruuden ja aikuisuuden välimaastona, jolloin erilaisten roolien ja kokemusten läpikäyminen on ajankohtaista. Tämä mahdollistuu helpommin opiskelijan roolissa, sillä opiskelijana huolettomampi käyttäytyminen nähdään hyväksyttävämpänä, erityisesti opiskelijahaalarit päällä. Opiskelijakulttuuri mahdollistaa monenlaisia uusia kokemuksia nuorelle aikuiselle tapahtumien ja muun opiskelijatoiminnan kautta. Se antaa mahdollisuuden erilaisiin tilanteisiin ja kanssakäymisiin, joista voi kerääntyä arvokasta elämäkokemusta. Opiskelijakulttuurin vahva yhteisöllisyys on tekijä, jonka kautta voi tarjoutua tilaisuuksia hyvin moninaiisiin ja mieleenpainuviin kokemuksiin. Aktiivisen ja yhteisöllisen toiminnan kautta opiskeluaikana pääsee kohtaamaan useita erilaisia ihmisiä ja kuulemaan heidän kokemuksiaan ja mielipiteitään, mikä voi avartaa myös omaa ymmärrystä ja ajatusmaailmaa.

Opiskelijakulttuurin toteutumisen kannalta erittäin tärkeäksi koettiin fyysinen läsnäolo, minkä voi kuvata olevan opiskelijakulttuurin kannalta yksi tärkeimmistä perustoista. Opiskelijakulttuurissa näyttäytyi kuitenkin paljon symbolisia piirteitä, joiden olemassaolo ja yhteinen ymmärrys loivat yhteisöllisyyden tunnetta opiskelijoiden keskuuteen myös silloin, kun fyysinen läsnäolo ei ole ollut mahdollista. Opiskelijakulttuurin ja siihen liitännäisten tekijöiden, kuten haalareiden ja muiden perinteiden olemassaolo vahvisti opiskelijaidentiteettiä. Kuitenkin opiskelijaidentiteettiin vaikutti myös fyysinen läsnäolo kampuksella ja opiskelijatapahtumissa sekä muiden opiskelijoiden kanssa yhdessäolo. Opiskelijakulttuurin koettiin olevan ikään kuin tauolla fyysisen läsnäolon poistussa, vaikka sen symboliset piirteet olivat edelleen olemassa. Fyysiseen läsnäoloon voidaan nähdä liittyvän opiskelijakulttuurista kantautuva vertaistuki, jota on pelkän opiskelijakulttuurin symboliikan avulla hankala saada.

Haastateltavat kokivat opiskelijakulttuurin pääasiallisesti tukevan koulunkäyntiä, vaikka sen koettiin toisinaan myös horjuttavan opiskeluihin keskittymistä. Opiskelijakulttuurilla kerrottiin olevan merkittävä vaikutus hyvinvointiin ja sitä kautta myös opinnoissa etenemiseen. Oma jaksaminen ja hyvinvointi ovat pohjana sille, että myös opiskelut etenevät sujuvasti. Opiskelijakulttuuri näyttäytyi näitä tukevana tekijänä, mikä tekee sen olemassaolosta opiskelijoiden jaksamisen kannalta merkityksellistä. Opiskelijakulttuuri voi näiden tulosten perustella toimia koulu-uupumusta ennaltaehkäisevänä tekijänä.

Opiskelijakulttuurin koettiin tukevan sosiaalisia suhteita. Opiskelijatapahtumien luonne nähtiin sellaisena, että niissä toisten lähestyminen ja ystävyysuhteiden luominen koettiin helpompana, kuin esimerkiksi kampuksella. Opiskelijatapahtumat ovat järjestettyä vapaa-ajan yhdessäoloa, minkä vuoksi niissä toisten lähestyminen voidaan kokea helpompana. On tärkeää, että opiskelijakulttuurin myötä tapahtumia toteutetaan, sillä ilman tällaista järjestäytynyttä toimintaa ei opiskelijoilla olisi välttämättä yhtä helppoa vapaa-ajan väylää, joka toisi heitä yhteen. Opiskelijatapahtumat voivat olla hyvä väylä sosiaaliselle kanssakäymiselle myös niille, jotka eivät tunne kuuluvansa vahvasti mihinkään yksittäiseen ystäväpiiriin. Haastatteluissa nousi esiin opiskelijatapahtumiin osallistuttaessa riittävän sen, että on opiskelija ja jo sen koettiin luovan joukkoon kuulumisen tunnetta. Opiskelijatapahtumat koettiin kokonaisuudessaan matalan kynnyksen tapahtumina. Tähän vaikuttavat opiskelijayhteisössä vallitseva ilmapiiri ja yhteisöllisyys. Näiden lisäksi paikallisissa opiskelijatapahtumissa myös sen tiedostaminen, että ympärillä olevat ihmiset ovat kaikki saman oppilaitoksen opiskelijoita, voi luoda turvallisuuden tunnetta. Tällainen ympäristö voi rohkaista opiskelijoita sosiaaliseen kanssakäymiseen toistensa kanssa, kun ympäristön kokee rennoksi. Muodostuneiden ystävyysuhteiden koettiin myös olevan kannattelemassa opinnoissa jaksamista.

Tulosten perusteella opiskelijakulttuurilla koettiin olevan vaikutusta mielialaan ja se toi arkeen rentouttavaa sisältöä opiskelun väliin. Ajatusten saaminen hetkellisesti pois opiskelua koskevista asioista viikon keskellä näyttäytyi stressiä ja kuormittavuutta vähentävänä tekijänä, joten opiskelijatapahtumat koettiin opiskeluarjen tasapainottajana. Opiskelijakulttuurin hyödyt opiskelun tasapainottajana voidaan nähdä myös eräänlaisena itseään toistavana kehänä. Opis-

kelijatapahtumiin osallistuva opiskelija kerää sieltä itselleen voimavaroja opiskella, ja opintojen edetessä näillä kerätyillä voimavaroilla on opiskelijalla enemmän aikaa ja mahdollisuuksia osallistua jatkossakin opiskelijatapahtumiin. Toisaalta tämänkaltainen itseään toistava kehä voi näkyä opiskelijakulttuurissa myös negatiivisessa valossa. Opiskelijatapahtumiin osallistuva opiskelija kuluttaa opintoihin käytettävissä olevaa aikaa opiskelijatapahtumissa, mikä voi nostattaa kynnystä osallistua jatkossa opiskelijatapahtumiin. Koska opiskelijakulttuuri näyttäytyi eräänlaisena nollauskeinona opintojen ohessa, voi opiskelijatapahtumiin osallistumattomuus korostaa opintoihin liittyvän stressin määrää ja näin hidastaa opinnoissa edistymistä.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyden koettiin vähentyneen COVID-19-pandemiasta johtuvan etäopiskelun aikana. Yhteisöllisyyden vähentyminen näkyi erityisesti suhteessa koko kouluun ja oman opiskeluryhmän ulkopuolisiin opiskelijoihin. Opiskelijatapahtumien koettiin toimivan hyvänä väylänä tutustua oman opiskeluryhmän ulkopuolisiin opiskelijoihin, sillä tapahtumiin osallistuu opiskelijoilta monilta eri aloilta. Opiskelijatapahtumien luonne koettiin sosiaalisten suhteiden muodostumisen kannalta otolliseksi, jolloin tapahtumien poisjäämisen seurauksena opiskelijoiden sosiaalisten piirien voidaan nähdä pienentyneen. Oman opiskeluryhmän välisen yhteisöllisyyden koettiin myös heikentyneen ja kuppikuntien muodostumisen lisääntyneen. Muihin opiskelijoihin tutustumisen lisäksi opiskelijatapahtumat nähtiin merkityksellisenä myös oman luokan keskeisen ryhmäytymisen suhteen. Sellaisen ympäristön puuttuminen, jossa toisiin tutustumisen koetaan olevan helpompaa, voi johtaa porukan ulkopuolelle jäämiseen. Kuppikunnat muodostuvat suhteellisen nopeasti uuteen opiskeluryhmään, mutta opiskelijatapahtumissa haastateltavat kokivat, että kaikki kuuluvat porukkaan, eivätkä pienemmät kuppikunnat näkyneet. Tämän johdosta voi todeta opiskelijatapahtumien luonteen olevan onnistunut, sillä niiden ympäristöstä on onnistuttu luomaan hyvin yhteisöllinen. Opiskelijatapahtumissa näyttäytyy halukkuus tutustua toisiin ja ottaa kaikki tasavertaisesti mukaan. Haastateltavat kokivat myös ryhmätöiden tekemisen toisten kanssa olevan helpompaa, kun on päässyt näkemään muiden käyttäytymistapoja koulukontekstista irrallisissa, vapaammassa opiskelijatapahtumissa. Tässä näyttäytyy miten suuri merkitys opiskelijayhteisön kohtaamisella tapahtumissa voi olla, sillä se luo rohkeutta ottaa kontaktia muihin opiskelijoihin. Sosiaalisten suhteiden ja ystävien koettiin olevan yksi opintojen kulkua kannattelevista tekijöistä,

jolloin niiden puuttuminen voi tehdä opinnoista ja opiskeluajasta raskaampaa. Läheisempien ystävyyssuhteiden koettiin korostuneen COVID-19-pandemian aikana, mutta kaipuu suuremman yhteisön pariin oli silti näkyvissä. Opiskelijayhteisö on osa opiskelua, joten sen puuttuessa opiskelu voi tuntua itsenäiselle ja raskaalle.

Oman alan opiskelijoihin tutustumisen koettiin myös tukevan opintoja. Opiskelijatapahtumat tarjosivat tilaisuuden keskustella vanhempien opiskelijoiden kanssa omaa alaa koskevista asioista. Tämä voi luoda selkeämpää kuvaa opinnoista ja vähentää epävarmuutta, jos saa mahdollisuuksia keskustella vanhempien opiskelijoiden kanssa heidän kokemuksistaan. Vanhemmilta opiskelijoilta voi saada hyödyllistä tietoa muun muassa opintoihin liittyvistä vinkeistä ja kompastuskivistä. Toisaalta tämänkaltainen tiedonvaihto voi myös luoda tarpeettomia ennako-oletuksia opintoihin liittyen. Vanhemmat opiskelijat voivat kertomalla omista opiskelukokemuksistaan vaikuttaa siihen, miten uusi opiskelija näkee tulevat opintonsa.

Alkoholin koettiin leimaavan opiskelijakulttuuria tarpeettoman paljon. Opiskelijatapahtumat näyttäytyvät helposti ulkopuolisille pelkkänä juhlimisena, mutta tätä voi selittää se, etteivät ulkopuoliset välttämättä näe opiskelijatapahtumien sisäistä kulkua ja moniulotteisuutta. Haastateltavat kokivatkin opiskelijakulttuurin olevan paljon enemmän, kuin alkoholin käyttämistä ja juhlimista. Alkoholi näyttäytyi haastattelujen valossa ennemminkin vaihtoehtoisena lisänä. Opiskelijatapahtumiin osallistumisen nähtiin olevan pääasiassa viihtyisää, vaikei alkoholia käyttäisikään. Tämä voi kuitenkin vaihdella suuresti opiskelijatapahtuman luonteen, paikkakunnan ja opiskelijayhteisön mukaan. Opiskelijatapahtumiin järjestetyn toiminnan nähtiin olevan tärkeää, sillä niiden koettiin tuovan viihtyisää yhteistä tekemistä kaikille opiskelijoille riippumatta siitä, halusiko käyttää alkoholia vai ei. Alkoholi on kuitenkin mukana suurimmassa osassa opiskelijatapahtumista, joten olisi tärkeää, että tapahtumien järjestäjät mahdollistaisivat viihtyvyyden toteuttamalla kaikille osallistujille sopivaa toimintaa alkoholin käytöstä riippumatta, sillä sen nähtiin olevan merkityksellistä. Kokonaan alkoholittomien opiskelijatapahtumien ei koettu olevan niin suosittuja, joten viihtyminen sellaisille opiskelijoille, jotka eivät käytä alkoholia, tulisi varmistaa myös tapahtumissa, joissa toisten opiskelijoiden alkoholinkäyttö korostuu. Alkoholittomien tapahtumien matalampi suosio voi selittyä sillä, että joillekin

opiskelijoille alkoholinkäyttö madaltaa kynnystä osallistua tapahtumaan. Alkoholinkäyttö on sitä käyttäville opiskelijoille yhdistävä tekijä opiskelijakulttuurissa, jolloin se itsessään voi luoda tunnetta yhteisöllisyydestä. Opiskelijatapahtumien ilmapiirin voi todeta haastattelujen pohjalta olevan pääasiassa mielekäs Mikkelin Xamkin kampuksella riippumatta siitä, juoko alkoholia.

Uusille opiskelijoille ensisijaisesti suunnatut opiskelijatapahtumat näyttäytyivät tärkeinä tutustumisen ja ryhmäytymisen suhteen, sillä näissä osallistumisen kynnys koettiin matalampana. Järjestetty yhteinen toiminta koettiin toimivana väylänä saada uusia ystäviä ja oppia tuntemaan oman oppilaitoksen opiskelijayhteisöä. Uusille opiskelijoille järjestetyissä tapahtumissa oma epävarmuus ja tietämättömyys esimerkiksi illan kulusta koettiin sallitumpana, kuin sellaisissa opiskelijatapahtumissa, joihin osallistuminen oli kaikille vapaata. Uusille opiskelijoille suunnatut opiskelijatapahtumat voidaan siis nähdä ikään kuin pehdytyksenä opiskelijakulttuuriin ja sen toimintaan. Opiskelijatapahtumia järjestetään lähes viikoittain, jolloin ne voi mieltää myös jatkuvaksi ryhmäytymiseksi, sillä toisiin tutustuminen nousi esiin yhtenä tärkeimmistä tekijöistä opiskelijatapahtumissa. Tapahtumien runsaus nähtiinkin haastatteluissa tärkeänä. Jos opiskelijoille järjestettyä yhteistä vapaa-ajan toimintaa tai ryhmäytymispäiviä olisi vain muutamia opintojen alussa, ei se välttämättä olisi yhtä tehokasta ryhmäytymisen ja tutustumisen suhteen.

Opiskelijatapahtumissa omana itsenä olemisen merkitys ilman tuomitsemista koettiin tärkeänä. Tämä korostui erityisesti yhteisöpedagogien oman alan kesken toteutetussa petokasteessa, sillä saman alan opiskelijoiden keskuudessa ilmapiiri koettiin hyväksyvämmäksi. Eri opiskelualoja kohtaan tuntui kohdistuvan ennako-oletuksia, minkä johdosta myös haastateltavat kokivat ilmapiirin olevan rennompia oman alan keskeisissä tapahtumissa. Olisi tärkeää, että oppilaitokset kykenisivät kitkemään eri opiskelualoihin kohdistuvaa negatiivista puhetta, mikä voi mahdollisesti vaikuttaa opiskelijan suhtautumiseen omaa alavalintaa kohtaan. Tämä voi pahimmillaan johtaa myös siihen, että opiskelualoja aletaan syrjimään.

6.2 Pohdinta

Yhteisöllisyys opiskeluaikana nähtiin todella tärkeänä kaikkien haastateltavien kesken. Saarikko (2021) toteaa, että opiskelijoiden elämänvaiheessa yhdessä ajan viettäminen on hyvin keskeisessä ja tärkeässä osassa arkea. Yhteisöön kuulumisen ja siitä kumpuava yhteisöllisyyden tunne ovat yksilölle olemassaolon ja toiminnan edellytyksiä (Paasivaara & Nikkilä 2010, 21). Opiskelijakulttuurin koettiin ennen kaikkea olevan tukemassa yhteisöllisyyden muodostumista opiskelijoiden keskuuteen. Yhteisöllisyyden muodostumisen myötä haastateltavat kokivat saavansa siitä myös monia muita hyötyjä opiskeluunsa ja hyvinvointiinsa. Reinikainen (2019, 6) toteaa, että Suomen useissa korkeakouluissa yhteisöllisyys nähdään yhtenä tärkeimmistä arvoperustoista. Kleinin ja D'Aunnon (1986, 372–373) kokoaman teorian mukaan työpaikalla koettu jäsenyyteen, ystävyysverkostoihin ja organisaatioon liittyvä yhteisöllisyys vahvistaa identiteettiä ja kohottaa itsekunnioitusta. Tämä oli havaittavissa myös haastatteluissa, sillä opiskelijakulttuurin ja sen tuoman yhteisöllisyyden koettiin vahvistavan opiskelijaidentiteettiä.

Haastateltavien käsitykset opiskelijayhteisön ja kulttuurin luonteesta ja piirteistä olivat yhtenäisiä, mikä näyttäytyy samansuuntaisina vastauksina haastatteluissa. Murto (2014) esittääkin yhteisöllisyydessä olevan olennaista jäsenten yhteinen ymmärrys yhteisön tarkoituksesta ja luonteesta. Haastatteluissa nostettiin esiin, miten opiskelijatapahtumien kulku ja ymmärrys opiskelijayhteisöstä syveni, mitä pidempään opiskelu oli jatkunut ja mitä useammin opiskelijatapahtumissa oli käynyt. Opiskelijatapahtumat ja opiskelijayhteisöjen perinteet ohjaavat opiskelijoiden toimintatapoja, minkä johdosta myös itse opiskelijakulttuuri rakentuu (Paakki & Lehtinen 2020, 7). Haastateltavat kokivat opiskelijayhteisön merkitykselliseksi myös sen johdosta, että se muodostuu nimenomaan opiskelijoista. Tyypillisesti opiskelijat kokevat olevansa toistensa kanssa yhdenvertaisia riippumatta kenenkään taustoista, sillä kaikki ovat opiskelijoita samantyyppisessä elämänvaiheessa (Maunu 2017). Yhteisön sosiaalinen todellisuus merkitsee yhteisöön kuuluvien jaettua kokemusta yhteisöstä (Murto 2014). Haastatteluista ilmenee, että yhtenäinen näkemys opiskelijakulttuurin moninaisuudesta välittyi ennen kaikkea juuri yhteisöön kuuluville itselleen sosiaalisen todellisuuden myötä. Kaikki haastateltavat esimerkiksi tiedostivat, että opiskelijayhteisöissä alkoholi on usein läsnä ja että se leimaa koko

opiskelijakulttuuria tarpeettoman vahvasti varsinkin yhteisön ulkopuolisten silmissä.

Haastateltavat kokivat yhteisöllisyyden toteutumisen kannalta tärkeäksi tekijäksi sen, että heillä on mahdollisuus fyysiseen läsnäoloon. Tässä korostuu paikkasidos yhteisöllisyyden rakentumisen perustana. Saastamoinen (2009) toteaa kokemuksen yhteisöllisyydestä olevan usein sidonnainen paikkaan ja sen ihmisiin sekä elämänmuotoon. Haastateltavat kertoivat, etteivät ole päässeet kovin hyvin luomaan tai edistämään sosiaalisia suhteitaan opiskelijayhteisöön COVID-19-pandemian aikana. Paikkasidonnaisuuden koettiin kannattelevan yhteisöllisyyden tunnetta ja sen kokemusta, jolloin sen puuttuminen heikensi huomattavasti opiskelijayhteisöön kuulumisen tunnetta. Saastamoinen (2009) nostaa esiin muistojen synnyttämisen ja sosiaalisten suhteiden luomisen sekä niiden ylläpitämisen olevan yhteydessä paikkasidonnaisuuteen. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (s.a.) kertoo, että opiskelijayhteisöjen rakentumisesta on tullut haasteellista etäopetuksen aikaan. Saastamoinen (2009) nostaa esiin myös identiteetin muovautumisen olevan yhteydessä paikkaan ja paikallisuuteen. Haastatteluissa ilmeni opiskelijakulttuurin normaalimuotoisen toteutumisen olevan osallisena opiskelijaidentiteetin muodostumisesta ja sen vahvistamisesta. Opinnot koetaan merkityksellisempänä opiskelijan tuntiessa oman opiskelijaidentiteettinsä vahvempuna (Koivusalo ym. 2018, 81).

Haastatteluissa yhteisöllisyyden nähtiin pandemiasta huolimatta toteutuvan opiskelijayhteisön aatteiden ja ominaispiirteiden olemassaolon välityksellä. Tällöin opiskelijayhteisössä näkyy Lehtosen (1990) esittämä symbolinen yhteisyys, jossa aatteet ja jaetut uskomukset rakentavat yhteisöllisyyttä. Yhteisön jäsenten omat käytännöt ovat luomassa yhteisöllisyyttä, eikä konkreettinen toiminta ole yhteisöllisyyden perusta. Symbolinen yhteisyys määrittelee yhteisön jäsenten suhtautumista ja ymmärrystä yhteisölle ominaisiin tekijöihin, piirteisiin ja toimintatapoihin. (Lehtonen 1990, 27, 28.) Opiskelijahaalarit nostettiin esiin useassa yhteydessä olennaisena tekijänä ja niiden koettiin luovan yhtenäisyyden tunnetta ja vahvistavan opiskelijaidentiteettiä. Haalareita opiskelijat käyttävät pääasiassa opiskelijatapahtumissa ja ne ovat yksi opiskelijoita näkyvästi yhdistävä tekijä (Opiskelijakunta Kaakko 2019). Haastateltavat tiedostivat haalareiden tarkoituksen ja näkyvyyden opiskelijakulttuurissa sekä pitivät haalareita merkityksellisenä. Tässä opiskelijakulttuurin symbolinen yhteisöllisyys on

näkyvässä, sillä ymmärrys yhteisön ominaisista tekijöistä tulee vahvasti esiin. Haastateltavilla oli myös yhtenäinen näkemys opiskelijatapahtumien kulusta, luonteesta ja sen tuomista hyvinvointia tukevista tekijöistä. Opiskelijat voivat siis kokea olevansa hyvin kiinnittyneitä opiskelijayhteisöön, vaikka eivät kohtaisikaan toisia opiskelijoita paikan päällä (Nyyti ry s.a.). Tällöin yhteisöllisyyden muodostumisessa osallisena on symbolisen yhteisöllisyyden lisäksi myös sosiaalinen tila. Opiskelijoiden oma oppilaitos nähdään keskittymänä, jota kohden asetutaan suhteeseen, jossa oppilaitos tekee opiskelijoista opiskelijoita, vaikkei opiskelija fyysisesti olisikaan oppilaitoksellaan (Paju 2011, 44).

Haastateltavat kertoivat huomanneensa yhteisöllisyyden muodon muuttuneen opintojen edetessä. Tämä yhdistettiin COVID-19-pandemiaan ja etäopiskeluun. Opiskelijoiden yhteisöllisyys väheni, mutta opiskelijakulttuurin ja sen luoman yhteisöllisyyden koettiin silti olevan edelleen olemassa. Toisaalta haastatteluista nousi esiin myös se, että yhteisöllisyyden muodon muuttumisen koettiin liittyvän omaan opiskelijaidentiteettiin ja itsenäistymiseen opiskelijana. Rytönen ja Saari (2015, 9) kertovat, kuinka oman alan opiskelijayhteisö luo turvallisuudentunnetta opintojen alussa, mutta opintojen edetessä kokemusmaailmat eivät kohtaa enää yhtä lailla, jolloin tunne yhteisöllisyydestä voi heiketä. Opiskelijan suhde opiskelijayhteisöön ei pysy samanlaisena koko opiskelujen ajan (Reinikainen 2019, 10). Haastatteluista ilmeni kuitenkin opiskelun olleen mielekkäämpää silloin, kun yhteisöllisyys on ollut vahvimmillaan.

Opiskelijatapahtumat koettiin myös mahdollisuutena ryhmäytymiseen. Haastateltavat kertoivat, kuinka esimerkiksi ryhmätöitä tehtiin omaan luokkaan muodostuneiden pienempien kuppikuntien kesken, mutta opiskelijatapahtumissa oli mahdollisuus tutustua myös niihin luokan jäseniin, keiden kanssa ei kouluarjessa ole niin tiiviissä yhteistyössä. Onnistuneessa ryhmäytymisessä ryhmän jäsenet kokevat tulleet huomioiduksi, jolloin ryhmäläisten välille syntyy hyvän ryhmähengen lisäksi myös keskinäistä kunnioitusta (Klemola 2019). Opiskelijatapahtumissa ryhmäytyminen liitettiin myös itsessään opiskeluun, sillä sen koettiin helpottavan luokkalaisten kanssa yhdessä toimimista. Hyvällä ryhmäytymisellä edistetään ryhmän omaa oppimista. Ryhmäytyminen on kannustavan oppimisryhmä syntymisen edellytyksiä. (Mast s.a., 4.) Haastateltavat kokivat opiskelun alkuvaiheessa aloitaville suunnatut opiskelijatapahtumat

merkityksellisinä ryhmäytymisen, tutustumisen ja yhteishengen luomisen suhteen. Aloittaville opiskelijoille suunnatut tapahtumat koettiin myös helpommin lähestyttävänä. Studentumin (2017) mukaan erityisesti aloittaville korkeakouluopiskelijoille suunnatut opiskelijatapahtumat toimivat merkityksellisenä väylänä tiiviimmän yhteishengen muodostumiseen ja toisiin tutustumiseen.

Opiskeluajan koettiin olevan merkittävässä osassa haastateltavien nuoren aikuisen elämänvaihetta ja kokemus opiskelijakulttuurista oli hyvin odotettua. Esiin nousi kokemus siitä, että nuorena aikuisena joutuu tasapainottelemaan nuoruuden ja aikuisuuden välimaastossa. Muotoutuvan aikuisuuden kehitysvaihe on ihmisen elämänsä aikana murrosikä ja aikuisuuden väliin sijoittuva ajanjakso (Maunu 2017). Tämä kehitysvaihe sijoittuu 18–25 vuoden ikään (Arnett 2000, 469). Suomessa korkeakouluopinnot aloitetaan useasti tämän elämänvaiheen aikaan, keskimääräisesti 24-vuotiaana (Nord & Siikamäki 2019). Myös kaikki opinnäytetyön haastateltavat suorittivat opintojaan muotoutuvan aikuisuuden kehitysvaiheessa. Savolainen (2021) toteaa opiskeluajan olevan merkittävä siirtymävaihe, jolloin tutusta ympäristöstä siirrytään kohti uutta elämänvaihetta ja itsenäistymistä. Haastatteluissa nostettiin esiin kyseisen ajan toimivan nivelvaiheena. Harjunpään ym. (2017, 71) mukaan koulutukselliset nivelvaiheet koetaan haasteellisena aikana elämässä, jolloin myös syrjäytymisen riski kasvaa. Ammattikorkeakouluissa toteutettavat opiskelijatapahtumat nähtiin yhteisöllisenä sosialisoitumisen tilana, missä toisiin tutustumisen koettiin olevan helpompaa. Opiskelijatapahtumat näyttävät nivelvaiheen syrjäytymistä ehkäisevänä toimintana. Haastatteluissa opiskelu-aika nousi esiin ajanjaksona, jolloin aikuisuutta harjoitellaan. Aikuisuuden roolien harjoittelussa erilaisten vuorovaikutustyylien hyväksyminen on keskeisenä tekijänä. Erilaisia rooleja on otollista kokeilla opiskelijana, sillä opiskelijahaalarit mahdollistavat arjesta poikkeavan, vapaamman roolien kokeilun esimerkiksi opiskelijatapahtumissa. (Maunu 2017.)

Haastatteluissa ilmeni, että haalarit päällä juhliville opiskelijoille holtittomampi käyttäytyminen nähtiin olevan sallittavampaa ja anteeksiannettavampaa verrattuna tavanomaiseen illanviettoon. Maunu (2017) toteaa opiskeluajan näyttävän yhteiskunnassa luvallisena ulkopuolisen vapauden aikana, jolloin holtittomampi käyttäytyminen nähdään sallitumpana. Vastaavanlainen käyttäytyminen näyttäisi vastuullisen aikuisen kohdalla sopimattomana, mutta

opiskelijahaalareiden tuoma tasa-arvoisuus ja opiskelijaidentiteetti luovat sallivampaa suhtautumista. Haalarit luovat niiden käyttäjälle erilaisen roolin, jolloin erotutaan arkisista tilanteista, eli ne toimivat symbolisena osoituksena tietynlaisen käyttäytymisen sallittavuudelle. (Maunu 2017.) Tässä näkyy myös Lehtosen (1990, 27) näkemys siitä, miten yhteisön kanssakäymisen säännöt tulevat esiin juuri tällaisissa tilanteissa, jolloin käyttäytymisnormit eroavat yhteisöön kuuluvien jäsenten ja sen ulkopuolisten henkilöiden kesken.

Haastatteluissa paikkakunnalla toteutuvan opiskelijakulttuurin näkyvyys ja muoto nostettiin merkitykselliseksi tekijäksi. Elinvoimainen ja hyväksi koettu opiskelijakulttuuri tapahtumineen nähtiin huomioitavana kriteerinä opiskelupaikkaa valittaessa. Tolonen (2018) kertoo Myllymäen (s.a.) sanoneen, että nuorille on hyvin merkityksellistä, millainen maine paikkakunnalla on opiskelukaupunkina. Kun paikkakunta nähdään opiskelijakaupunkina ja opiskelijoiden elämänmuoto tulee esiin, voi tämä tukea opiskelijaidentiteetin vahvistumista. Taloustutkimuksen Korkeakoulujen imago- tutkimuksessa opiskelupaikkaa harkittaessa paikkakunnan merkitys on noussut toiseksi tärkeimmäksi kriteeriksi. Opiskelijakulttuurin toteutumisessa on paikkakuntakohtaisia eroavaisuuksia, jotka ovat muovautuneet paikkakunnan opiskelijoiden perinteiden ja tapahtumien mukaan. (Tolonen 2018.) Haastatteluissa opiskelijakulttuurin toteutumiseen Mikkelissä ennen COVID-19-pandemian aikaa oltiin pääosin tyytyväisiä ja opiskelijatapahtumat koettiin mielekkäinä.

Merkityksellisimpänä tapahtumana nähtiin alakohtainen, yhteisöpedagogiopiskelijoille suunnattu petokaste, jonka toteutuksessa tutorit olivat osallisena. Tutorien nähtiin olevan osallisena opiskelijayhteisöön kiinnittymisessä ja he olivat olleet kannustaneet uusia opiskelijoita osallistumaan tapahtumiin. Paakki ja Lehtinen (2020, 3, 7) toteavat tutorien olevan merkittävässä osassa opiskelijakulttuuriin perehdyttämistä ja sen muokkaamista. Haastateltavat kuvasivat petokastetta samankaltaisesti myönteisessä valossa, mikä kertoo opiskelijakulttuurin sisällä yhteisöpedagogien alakohtaisen kulttuurin onnistuneesta toteutumisesta. Opiskelijakulttuurissa sen toimintatavat opitaan, jolloin siihen voi kuvata kasvavan kiinni (Paakki & Lehtinen 2020, 3, 7).

Haastatteluissa ilmeni, että opiskelijakulttuuri koetaan mieluisana irtiottona arjesta ja sitä pidettiin ikään kuin nollauskeinona. Opiskelijatapahtumiin osallistuminen lisäsi jaksamista ja motivaatiota opiskeluarjessa opintojen eteenpäin saattamiseen. Latvalan (2020) mukaan opiskelusta irrottautumisella eli etäisyyden ottamisella omaa mieltä kuormittaviin asioihin voi vaikuttaa omiin voimavaroihin. Vastapainot toimivat hyvin opiskelusta irrottautumisessa, mikä korostaa opiskelijatapahtumien tärkeyttä opiskeluarjessa. Toiminta, jossa aivot eivät joudu kovalle koetukselle, toimii mielen tyhjentämiseen opiskelun ohella. Kleinin ja D'Aunnon (1986, 372–373) kokoaman teorian mukaan yhteisöllisyyden tuoma sosiaalinen tuki voi vaikuttaa yksilön selviytymiskeinoihin ja työn rasittavuuteen. Opiskelijatapahtumat mahdollistavat sosiaalisen kanssakäymisen ja haastateltavat kokivat opiskelunsa vähemmän rasittavana, kun olivat päässeet osallistumaan tapahtumiin.

Haastateltavat kertoivat opiskelijakulttuurilla olevan merkitystä myös mielialaan. Stressinpurun lisäksi opiskelijakulttuurille ominaiset tapahtumat toimivat väylänä sosialisoitumiseen. Voimaa opiskeluun -hankkeessa luodussa opiskelijabarometrissä selvisi masentuneisuuden ja alakuloisuuden liittyvän koettuun yhteisöllisyyden tunteeseen. Opiskelijabarometrin tuloksien mukaan niistä opiskelijoista, jotka luokiteltiin vahvan yhteisöllisyyden ryhmään, harvempi kertoi kokeneensa masentuneisuutta ja alakuloisuutta kuin niistä opiskelijoista, jotka luokiteltiin kohtalaiseen tai heikkoon yhteisöllisyysryhmään. (Reinikainen 2019, 6, 10.) Haastatteluista ilmeni, ettei sosialisoitumista ja yhteydenpitoa opiskelijakavereihin koeta samanlaisena nyt COVID-19-pandemian aikana kuin ennen sitä. Opiskelijoiden sosiaalinen kanssakäyminen painottuu nyt enemmän lähimpiin ystäviin kuin laajempaan opiskelijayhteisöön. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2021, 9) mukaan korona-aikana yhteydenpito opiskelijakavereihin onkin laskenut suurimmalla osalla korkeakouluopiskelijoista. Haastattelujen perusteella mieliala oli yhteydessä nollauskeinoihin. Haastatteluista nousi esiin, että COVID-19-pandemiasta johtuen jäljelle jäi vain opiskelu vapaa-ajan toimintojen jäätyä pois, mikä vaikutti negatiivisesti mielialaan ja jaksamiseen. Noin puolet ammattikorkeakouluopiskelijoista on kokenut korona-ajan vaikuttaneen jaksamisen huonontumiseen, stressitason nousuun sekä motivaation laskuun, kerrotaan ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien toteuttamassa kyselyssä (Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK 2020, 1, 2).

Haastateltavat kertoivat opiskelijakulttuurin vaikuttaneen myönteisesti opinnoissa edistymiseen, mutta myös opintoihin sitoutumiseen. Kirveskoski (2020, 50, 53) kertoo yhteisöllisyydellä olevan vaikutusta opiskelijalle opintojen etenemisessä. Yhteisöllisyys voi vähentää opiskelijan halukkuutta opintojen keskeyttämiseen tai hidastamiseen, sekä edistää sitoutumista opintoihin ja opiskelijayhteisöön kiinnittymistä. Haastattelujen perusteella muiden opiskelijoiden seurassa sosiaalinen paine opiskella kasvaa, mutta myös vertaistukea koe-taan saavan enemmän. Opiskelijat, jotka kuuluvat yhteisölliseen oppimisympäristöön, saavat tukea toisiltaan ja voivat näin kokea olevansa motivoituneempia, mikä edistää opintojen etenemistä (Reinikainen 2019, 1).

Haastateltavat nostivat esiin havaintonsa alkoholinkäytön vähenemisestä opiskelijoiden keskuudessa. Rummukaisen (2017) mukaan alkoholista kieltäytyviä opiskelijoita on joka kymmenes. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön valtakunnallisen korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen mukaan raittiiden opiskelijoiden osuus oli kaksinkertaistunut vuonna 2016 verrattuna vuoteen 2000 (Forsén 2019). Paakin (2018) mukaan alkoholinkulutus on yhä näkyvänä osana opiskelijayhteisöjä, mutta se on vähenemissä määrin toiminnan keskiössä. Myös haastatteluissa nostettiin esiin, ettei alkoholin nähdä olevan opiskelijatapahtumien keskeinen tekijä. Opiskelijayhteisöissä on halukkuutta luoda opiskelijatapahtumista sellaisia, että sosiaalisia kokemuksia olisi mahdollista saada myös ilman päihteitä (Paakki 2018). Haastatteluista ilmenee, että erityisesti tapahtumat, joihin on järjestetty erilaista yhteistä toimintaa ja kilpailuja, ovat mielekkäitä, vaikkei käyttäisi alkoholia. Haastateltavat kokivat opiskelijatapahtumat myös väylänä tutustua toisiin opiskelijoihin. Häyränen (2017) kertoo Putulan (s.a.) sanoneen, että opiskelijatapahtumissa sosiaalinen aspekti on vahvasti läsnä, jolloin tapahtumiin osallistutaan pääasiassa toisiin tutustumisen halusta. Haastateltavat eivät olleet kokeneet painostusta alkoholinkäyttöön ja näkivät osallistumisen opiskelijatapahtumiin ilman alkoholia pääasiassa ongelmattomana. Järvisen ja Pölläsen (2018, 19) opinnäytetyöstä kuitenkin ilmenee, että opiskelijat eivät ole aina uskaltaneet kieltäytyä alkoholinkäytöstä, sillä ovat pelänneet eriarvoistumista. Aromäki (2020, 18) on myös havainnut, että vähemmän alkoholia käyttävät opiskelijat pelkäävät jäävänsä ulkopuolisiksi. Tässä näkyy Tolosen (2018) toteamus siitä, miten opiskelijakulttuuri ja sen toteutuminen vaihtelevat paikkakunnittain, sillä meidän opinnäyte-

työmme haastateltavat eivät kokeneet painostusta alkoholin käyttöön tai päiheteettömyydestä johtuvaa ulkopuolisuuden tunnetta Mikkelin Xamkin opiskelijayhteisössä. Haastateltavat nostivat esiin myös alkoholittomien opiskelijatapahtumien olevan tärkeitä. Muun muassa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamkilla toimiva opiskelijakunta Kaakko järjestää yhteistyössä kampusvaliokuntien kanssa liikunta- ja harrastetempauksia (Liikunta- ja harrastustoiminta s.a.).

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Microsoft Teams -alusta toi omat haasteensa teemahaastatteluiden toteuttamiseen. Kanasen (2017, 90) mukaan tutkijan tulee kiinnittää huomiota haastateltavan kehonkieleen, sillä haastattelutilanteessa kehonkieli voi viestittää toisenlaista viestiä puheeseen verrattuna. Annoimme haastateltaville mahdollisuuden valita itse, haluavatko he pitää haastattelutilanteessa kameraa päällä. Osa haastatelluista halusi toteuttaa haastattelun pelkästään ääniyhteydellä, mikä esti mahdollisuuden elekielen tulkitsemiseen. Haastattelutilanteen tulisi olla luottamuksellinen, jolloin haastateltavan henkilöllisyys pysyy anonyyminä (Kananen 2017, 91). Microsoft Teams -alustalla toteutetuissa haastatteluissa kummallakaan osapuolella ei ollut mahdollisuutta nähdä toisen kameran ulkopuolelle, jolloin haastattelun luottamuksellisuuden korostaminen oli entistäkin tärkeämpää. Tähän pyrimme muun muassa kertomalla, mihin ja miten käytämme haastattelumateriaaleja.

Kananen (2017, 91) kertoo, että haastattelijan ja haastateltavan henkilökemiat alkavat muotoutua heti ensimmäisestä yhteydenotosta lähtien, jolloin haastattelutilanteessa molemmilla osapuolilla on toisistaan ennakkokäsitykset. Osa haastatelluista oli meille ennestään tuttuja, mutta suurin osa ei. Pyrimme luomaan haastatteluihin rennon, jopa kaverillisen tunnelman keskustelemalla ennen varsinaisen haastattelun aloittamista. Huomasimme tämän olevan toimiva keino, sillä tällainen keskustelu poisti mahdollisia jännitteitä myös sellaisissa haastatteluissa, joissa haastateltava ei ollut meille ennestään tuttu henkilö.

Tieteellisessä tutkimuksessa luotettavuutta arvioidaan pääasiallisesti kahdella eri luotettavuusmittarilla. Reabiliteetilla tarkoitetaan tulosten pysyvyyttä eli sitä,

että toistettaessa tutkimuksesta saataisiin samankaltaiset tulokset. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen kohteena ovat oikeat asiat. Kuitenkin laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus on pitkälti tutkijan oman arvioinnin ja näytön varassa. (Kananen 2017, 176.) Laadullisessa tutkimuksessa tulokset pohjautuvat haastateltujen omakohtaisiin kokemuksiin tutkimuksen aiheesta, mistä johtuen laadullisen tutkimuksen tulokset eivät aina ole suoraviivaisesti yleistettävissä kohderyhmään. Toistettaessa sama tutkimus eri haastateltavilla, tulokset voivat erota edellisestä. Tutkimuksessamme haastattelujen (n = 7) perusteella opiskelijakulttuurilla oli suuri merkitys ammattikorkeakoulussa. Emme kuitenkaan voi tehdä oletusta siitä, että jokainen ammattikorkeakouluopiskelija kokee opiskelijakulttuurin merkityksellisenä omassa opiskelukokemuksessaan. Kuitenkin tutkimuksemme reabiliteettia tukee se, että saadut tulokset opiskelijakulttuurin merkityksestä ovat pääasiassa samankaltaisia viitekehukseen nostetun tiedon kanssa.

Kanasen (2017, 176; Creswell 2007, 202–220; Eriksson ym. 2008, 294) mukaan laadullisissa tutkimuksissa yleisiä luotettavuuskriteereitä ovat:

- informantin vahvistus
- vahvistettavuus
- arvioitavuus/dokumentaatio
- tulkinnan ristiriidattomuus
- saturaatio
- aikaisemmat tutkimukset.

Informantin vahvistuksella tarkoitetaan aineiston luetuttamista haastatellulla, joka todentaa haastattelijan tulkinneen haastattelun oikein (Kananen 2017, 177). Opinnäytetyössämme kaksin työskentelystä oli hyötyä, sillä saatoimme keskustella ja jakaa ajatuksia tulkinnoista aineiston litteroinnin jälkeen. Vahvistettavuus puolestaan tarkoittaa luotettavuuden parantamista tiedon etsimisellä eri lähteistä. Opinnäytetyössämme perehdyimme tarvitsemaamme aineistoon monien eri lähteiden kautta, jotta saisimme kokonaisvaltaisen kuva tarvittavasta tiedosta. Riittävän dokumentaation avulla mahdollistetaan ratkaisujen jäljittäminen sekä niiden arviointi. Aineistonkeruu-, analysointi- ja tulkintamenetelmiä valitessa tutustutaan eri menetelmiin ja kirjataan ylös perustelut tehdyille valinnoille. Päiväkirjan kirjoittaminen kaikkeen opinnäytetyöhön liittyvästä toiminnasta voi olla hyödyllistä. (Kananen 2017, 177–178.) Työskennel-

lessämme kirjasimme yhteiselle kirjoituslupakirjalle ylös, mitä olimme opinnäytetyöhön liittyen tehneet. Tämä auttoi myös yhteistyön tekemisessä, sillä riittävän dokumentaation avulla pystyi helposti jatkamaan tekstiä siitä, mihin toinen opinnäytetyön kirjoittajista oli jäänyt.

Tulkinnan ristiriidattomuudella tarkoitetaan sitä, että saadusta aineistosta luodaan luotettava tulkinta. Yksi aineisto voi tuottaa monia eri tulkintoja. Tulkinta varmistuu, kun toinen tutkija pääsee aineistosta samaan johtopäätökseen alkuperäisen tutkijan kanssa. Haastattelumme aineisto oli pääasiassa viitekehyykseen nostetun tiedon kanssa yhtenäinen. Kahdestaan toteutettava opinnäytetyö tuki ristiriidattoman tulkinnan luomista, sillä aineiston tulkitsijana ei tällöin tarvinnut olla yksin. Saturatio tarkoittaa laadullisessa tutkimuksessa käytettyä luotettavuuden vahvistuskeinoa. Sillä tarkoitetaan eri lähteiden tarjoamien tutkimustulosten toistumista eli sitä, että tutkimukseen on otettu huomioon tarpeeksi haastateltavia, jolloin ei enää synny tutkimuksen kannalta uutta informaatiota. Opinnäytetyön kirjoittaja voi myös hakea vahvistusta omille tutkimustuloksilleen aikaisemmista tutkimuksista, jos niissä on päädytty samankaltaisiin tuloksiin. (Kananen 2017, 179.)

6.4 Jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimusehdotuksena näkisimme opiskelijatapahtumien mahdollisen viemisen toiselle asteelle sille sopivassa muodossa. Koimme kiinnostavana aiheena sen, olisiko toisen asteen opiskelijoille järjestettävissä, vapaa-ajalla säännöllisesti tapahtuvissa tapahtumissa potentiaalia edistää yhteisöllisyyttä, yhteishenkeä ja opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavia osa-alueita. Pohdimme, pystyisivätkö toisen asteen oppilaitokset luomaan vahvemmin omaa opiskelijakulttuuria, joka tekisi oppilaitoksesta ja sen opiskelijoista yhtenäisemmän.

Opinnäytetyössämme totesimme, että opiskelijakulttuuri, etenkin opiskelijatapahtumat, tukevat yhteisöllisyyden muodostumista, hyvinvointia ja opinnoissa jaksamista. Muihin opiskelijoihin tutustumisen koettiin olevan helpompaa, kun sosiaaliseen kanssakäymiseen opiskelijoiden kesken oli järjestetty mahdollisuus muulloin kuin opiskeluun tarkoitettuna aikana oppilaitoksella. Kouluterveyskyselystä käy ilmi, että yksinäisyyden ja joukkoon kuulumattomuuden

tunne on ollut nousussa toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa (Kouluterveyskysely 2006–2021 2021a). Pohdimme tämän johdosta, voisivatko opiskelijoille järjestetyt tapahtumat vähentää yksinäisyydentunnetta myös toisella asteella. Opinnäytetyömme tuloksissa käy ilmi myös se, että opiskelijatapahtumissa koetaan joukkoon kuuluvuuden tunnetta jo sen johdosta, että yhteiseen tapahtumaan osallistuvat ovat kaikki opiskelijoita. Tutoreiden osuus opiskelijayhteisöön sisään pääsemisessä nousi opinnäytetyömme haastatteluissa esiin, joten pohdimme, voisivatko toisen asteen oppilaitosten tutorit olla osallisena opiskelijatapahtumien suunnittelussa.

Kouluterveyskyselyn tuloksista käy ilmi, että toisen asteen opiskelijoiden koulu-uupumus on ollut nousussa. Koulu-uupumusta muodostuu kokoaikaisesti jatkuvien koulutöiden ja opiskelusta muodostuvan stressin johdosta. (Kouluterveyskysely 2006–2021 2021b.) Pohdimme, voisivatko opiskelijoille järjestetyt yhteiset tapahtumat madaltaa myös toisen asteen opiskelijoiden stressitasoa, jos heille tarjottaisiin säännöllisesti mahdollisuuksia osallistua opiskeluarkea tasapainottavaan toimintaan oman opiskelijayhteisönsä kesken. Koimme kiinnostavana myös sen, koetaanko korkeakouluopiskelu yleisesti mielekkäämpänä, kuin toisen asteen opiskelu ja onko opiskelijakulttuurilla siihen merkitystä.

Tämän opinnäytetyön tilaaja, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta, voi hyödyntää opinnäytetyön tuloksia *Yhteisöllisyyden ja opiskeluhuvinvoinnin lisääminen verkkotutoroinnin ja muun matalan kynnyksen ohjauksen avulla eli Hyvinvointia verkossa* -hankkeessaan. Opinnäytetyön tulokset voivat toimia myös osana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan kehittämistyötä, sekä uusien tutoreiden ja opiskelija-aktiivien kouluttamista. Opinnäytetyömme tuloksista ilmenee, millaisia tekijöitä opiskelijat arvostavat opiskelijakulttuurissa, mikä on arvokasta tietoa opiskelija-aktiiveille ja tutoreille.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932.

Arnett, J. 2000. Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist* 5, 469–480. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/12476725_Emerging_Adulthood_A_Theory_of_Development_From_the_Late_Teens_Through_the_Twenties [viitattu 14.2.2020].

Aromäki, P. 2020. Alkoholin merkitys yliopisto-opiskelijoiden tapahtumissa. Kehysanalyysi raittiiden ja vähän alkoholien käyttävien näkemyksistä. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Kandidaatintutkielma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202004253765> [viitattu 19.10.2020].

Birck, R. 2020. Pieni yhteisöllisyysopas – Vinkkejä yhteisöllisyyden kehittämiseen. Käräjätörmän monisukupolvinen yhteisökylä. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.karajatorma.fi/wp-content/uploads/2020/09/Pieni-yhteiso%CC%88llisyysopas-RB.pdf> [viitattu 1.12.2020].

Forsén, L. 2019. Alkoholittomien opiskelijatapahtumien määrä on nousussa Turun korkeakouluissa – perinteiset baaribileet pitävät silti pintansa. *Tutka* 26.09.2019. Verkkolehti. Saatavissa: <https://tutka.pro/hyvinvointi/alkoholittomien-opiskelijatapahtumien-maara-on-nousussa-turun-korkeakouluissa-perinteiset-baaribileet-pitavat-silti-pintansa/> [viitattu 19.10.2020].

Haalarietiketti. s.a. Laureamko. Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://laureamko.fi/wp-content/uploads/2016/06/Laureamko_haalarietiketti_suom_uusi.pdf [viitattu 16.10.2020].

Hakkarainen, K. 2000. Oppiminen osallistumisen prosessina. *Aikuiskasvatus* 2, 84–98. Verkkolehti. Saatavilla: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 10.2.2021].

Harjunpää, K., Ågren, S. & Laiho, S. 2017. Sujuvuutta siirtymiin – Toisen asteen ammatillisen koulutuksen siirtymä- ja nivelvaiheet. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2017:1. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/sujuvuutta-siirtymiin.pdf> [viitattu 10.12.2020].

Häyränen, S. 2017. Kostean kapinan kuolema – ”Mitä hauskaa siinä sitten enää on, jos ei saa olla oma itsensä, vaan pitää väkisin juoda?” *Oulun ylioppilaslehti* 29.8.2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.ouluunlioppilaslehti.fi/kostean-kapinan-kuolema/> [viitattu 19.10.2020].

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Isokorpi, T. 2003. Ohjaus vuorovaikutuksessa ammattikorkeakouluyhteisössä. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka: ajankohtaisia puheenvuoroja. Helsinki: Edita, 111–128.

Järvinen, N. & Pöllänen, L. 2018. Tahtoisin ginitonicin. Alkoholi ja hyvinvointi opiskelijoiden yhdistystoiminnassa. Laurea ammattikorkeakoulu. Degree of Social Services. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018122022536> [viitattu 2.12.2020].

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 9–20.

Kalliokoski, T. 2020. Yhteisöllisyyden rajat yhteistoiminnan ja ihmisen perushyvien näkökulmasta. Helsingin yliopisto. Teologinen tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/314726/YHTEIS%C3%96L.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 11.11.2021].

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. E-kirja. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 234. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 28.1.2021].

Kirveskoski, H. 2020. Yhteisöllisyyden merkitys korkeakouluyhteisössä. Teoksessa Laurila, A. & Hannonen, E. (toim.) Yhteisöllisempi korkeakoulu. Helsinki: Samok, 49–55. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://samok.fi/wp-content/uploads/2020/12/samok_fi_web-joka.pdf [viitattu 9.2.2021].

Klein, K. & D'Aunno, T. 1986. Psychological sense of community in the workplace. *Journal of Community Psychology* 4, 365–377. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/230166612_Psychological_sense_of_community_in_the_workplace [viitattu 6.12.2020].

Klemola, J. 2019. Aloittavien opiskelijoiden ryhmäytyminen opintojen edistäjänä Humakissa. Tuura – tukea urapolulle. Blogi. Päivitetty 30.9.2019. Saatavissa: <https://tukeaurapolulle.wordpress.com/2019/09/30/aloitavien-opiskelijoiden-ryhmaytyminen-opintojen-edistajana-humakissa/> [viitattu 17.10.2021].

Koivula, A., Räsänen, P., Salminen, N., Marttila, E. & Koiranen, I. 2021. Digiajan ensimmäinen pandemia. Havaintoja ja tulkintoja Covid-19-kriisistä väestötason seuranta-aineiston perusteella. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2021:1. Turun yliopisto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8494-7> [viitattu 1.10.2021].

Koivusalo, L., Aunola, K., Bertram, R. & Ryba T. 2018. Urheilija vai opiskelija? Urheilulukiolaisten identiteettiprofiilit. *Liikunta ja tiede* 2–3, 80–87. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/koivusalo2018_urheilija_vai_opiskelija.pdf [viitattu 9.2.2021].

Kouluterveyskysely 2006–2021. 2021a. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 04.10.2021. Saatavissa: <https://sampo.thl.fi/pi->

[vot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_trendi?alue_0=600836&mittarit_0=200138&mittarit_1=199281&mittarit_2=199700&sukupuoli_0=143993#](https://www.sampo.thl.fi/pi-vot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_trendi?alue_0=600836&mittarit_0=200138&mittarit_1=199281&mittarit_2=199700&sukupuoli_0=143993#) [viitattu 17.10.2021].

Kouluterveyskysely 2006–2021. 2021b. Terveystieteiden tutkimuskeskus. WWW-dokumentti. Päivitetty 04.10.2021. Saatavissa: https://www.sampo.thl.fi/pi-vot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_trendi?alue_0=600836&mittarit_0=199594&mittarit_1=199900&mittarit_2=199256&sukupuoli_0=143993# [viitattu 17.10.2021].

Laitinen, L. 2016. Tällainen on uusi korkeakoulu Xamk. *Länsi-Savo* 27.9.2016. Verkkojulkaisu. Päivitetty 27.9.2016. Saatavissa: <https://lansi-savo.fi/uutiset/lahella/9e63eb17-9105-46d4-9a7c-52c94c31606f> [viitattu 17.10.2020].

Latvala, T. 2020. Opiskelusta irrottautuminen – mahdoton tehtävä? *Nyyti ry*. Blogi. Päivitetty 1.9.2020. Saatavissa: <https://www.nyyti.fi/blogi/opiskelusta-irrottautuminen-mahdoton-tehtava/> [viitattu 7.10.2021].

Laureamko. 2019. Haalareiden historia Suomessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://laureamko.fi/opiskelijakulttuuri/haalarit/> [viitattu 16.10.2020].

Lehtonen, H. 1990. Yhteisö. Tampere: Vastapaino.

Leinonen, R. 2018. Sisällönanalyysi. *Spoken*. Blogi. Päivitetty 12.12.2018. Saatavissa: <https://spoken.fi/sisallönanalyysi/> [viitattu 8.2.2021].

Liikunta- ja harrastustoiminta. s.a. Opiskelijakunta Kaakko. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.opiskelijakuntakaakko.fi/liikunta-ja-harrastustoiminta/> [viitattu 19.10.2020].

Mast. s.a. Ryhmäytymisopas. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://ameo.fi/wp-content/uploads/2018/02/Ryhmayttamisopas.pdf> [viitattu 17.10.2021].

Maunu, A. 2017. Opiskelijahaalari on kuin univormu, joka takaa tiettyjä vapauksia ja ymmärrystä nuorelle bilettäjäille. *Yle Areena*. Podcast. Päivitetty 14.7.2017. Saatavissa: <https://areena.yle.fi/audio/1-4191644> [viitattu 17.10.2020].

Mikä Kupla? 2020. Kupla-hanke. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kupla-hanke.fi/mika-kupla/> [viitattu 10.12.2020].

Mikkelin kampus. s.a. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/xamk/mikkelin-kampus/> [viitattu 17.10.2021].

Murto, K. 2014. Yhteisöllisyydestä. Suomen Yhteisöakatemia. Blogi. Päivitetty 4.2.2014. Saatavissa: <https://www.sya.fi/yhteisöllisyydesta/> [viitattu 1.12.2020].

Nord, M. & Siikamäki, R. 2019. Nuorten tie korkeakouluun sujuvammaksi. *Akava*. WWW-dokumentti. Päivitetty 29.4.2019. Saatavissa:

<https://akava.fi/akavalainen/nuorten-tie-korkeakouluun-sujuvammaksi/> [viitattu 19.10.2020].

Nyyti ry. s.a. Yhteisöllisyys osana opiskelijan hyvinvointia. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.nyyti.fi/mielenterveyspaiva/kampanja-jodelissa/> [viitattu 13.2.2021].

Opiskelijakunta Kaakko. 2019. Opiskelijahaalarit. WWW-dokumentti. Päivitetty 9.4.2019. Saatavissa: <https://www.opiskelijakuntakaakko.fi/opiskelijahaalarit/> [viitattu 16.10.2020].

Paakki, N. & Lehtinen, E. 2020. Osaava tuutori. Opiskelijatuutorin tehtäväkirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://kupla-hanke.fi/wp-content/uploads/2020/11/Kupla_Tuutorin_opas_A4_s.pdf [viitattu 6.12.2020].

Paakki, N. 2018. Opiskelijaelämän houkutuksista koukutuksiin. Nyyti ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.nyyti.fi/blogi/opiskelijaelaman-houkutuksista-koukutuksiin/> [viitattu 2.12.2020].

Paasivaara, L. & Nikkilä, J. 2010. Yhteisöllisyydestä työhyvinvointia. Helsinki: Kirjapaja.

Paju, P. 2011. Koulua on käytävä. Etnografinen tutkimus koululuokasta sosiaalisena tilana. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 115/2011.

Puusa, A. 2020a. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Saatavissa: <https://kaakuri.finna.fi/> [viitattu 26.11.2020].

Puusa, A. 2020b. Näkökulmia laadullisen aineiston analyysiin. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Saatavissa: <https://kaakuri.finna.fi/> [viitattu 26.11.2020].

Reinikainen, R. 2019. Tietopaketti yhteisöllisyydestä ammatillisella toisella asteella ja ammattikorkeakoulussa. Voimaa opiskeluun. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://voimaaopiskeluun.diak.fi/wp-content/uploads/sites/7/2019/05/Diak_Voimaa_opiskeluun_Tietopaketti_yhteisollisyydesta_XXs_A4_040519.pdf [viitattu 9.2.2021].

Rummukainen, A. 2017. Haalaribileiden kulta-aika on ohi – paineita kannätä on silti. Yle. WWW-dokumentti. Päivitetty 5.9.2017. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9812483> [viitattu 19.10.2020].

Rytkönen, M. & Saari, J. 2015. YKA – yhteisö, kyky ja ammatti-identiteetti. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus – Yhteiskunta-alan korkeakoulu-tutet ry. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://drive.google.com/file/d/0B9L1fvjudy3GNIA1TTRLQzNIQIU/view> [viitattu 10.2.2021].

Saarikko, A. 2021. Korkeakouluopiskelijoita ei jätetä yksin koronaepidemian aikana. Opetus- ja kulttuuriministeriö. WWW-dokumentti. Päivitetty 26.1.2021. Saatavissa: <https://minedu.fi/-/korkeakouluopiskelijoita-ei-jateta-yksin-koronaepidemian-aikana> [viitattu 1.10.2021].

Saastamoinen, M. 2009. Aikalaiskeskustelua yhteisöllisyydestä. Teoksessa Filander, K. & Vanhalakka-Ruoho, M. (toim.) Yhteisöllisyys liikkeessä. Aikuis- kasvatuksen vuosikirja 48. Helsinki: Kansanvalistusseura - Aikuiskasvatuksen tutkimusseura, 33–66.

Sahlman, E. 2018. Alkoholit on edelleen iso osa opiskelijakulttuuria. Alko. WWW-dokumentti. Päivitetty 5.9.2018. Saatavissa: <https://www.alko.fi/vastuullisesti/nofilter/alkoholi-on-edelleen-iso-osa-opiskelijakulttuuria> [viitattu 14.2.2021].

Savolainen, M. 2021. Opinnot alkamassa – uusi odotettu ja innostava elämänvaihe vai huolta ja stressiä jo etukäteen? Nyyti ry. Blogi. Päivitetty 29.7. 2021. Saatavissa: <https://www.nyyti.fi/blogi/opinnot-alkamassa-uusi-odotettu-ja-innostava-elamanvaihe-vai-huolta-ja-stressia-jo-etukateen/> [viitattu 1.10.2021].

Siirilä, M. 2014. Opiskelijahaalarit pestään uimalla. Yle Uutiset. WWW-dokumentti. Päivitetty 15.9.2020. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-7463882> [viitattu 17.10.2020].

Stambulova, N., Engström, C., Franck, A., Linnér, L. & Lindahl, K. 2015. Searching for an optimal balance: Dual career experiences of Swedish adolescent athletes. *Psychology of Sport and Exercise* 21, 4–14. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 9.2.2021].

Studentum. 2017. Opiskelijatapahtumat. WWW-dokumentti. Päivitetty 11.4.2017. Saatavissa: <https://www.studentum.fi/tietoa-opiskelijalle/opiskelijatapahtumat-8839> [viitattu 14.9.2021].

Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK. 2020. AMK-opiskelijoiden kokemuksia etäopiskelusta. PDF-dokumentti. Päivitetty 15.5.2020. Saatavissa: https://samok.fi/wp-content/uploads/2020/05/amk-opiskelijoiden-kokemuksia-etaopiskelusta.pdf_.pdf [viitattu 1.10.2021].

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Nuorten alkoholinkäyttö vähenee edelleen - juomisen tilalle on löytynyt parempaa tekemistä. WWW-dokumentti. Päivitetty 9.4.2018. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/-/nuorten-alkoholinkaytto-vahenee-edelleen-juomisen-tilalle-on-loytynyt-parempaa-tekemista> [viitattu 19.10.2020].

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Koronaepidemian ja sen rajaamistoi- mien vaikutukset korkeakouluopiskelijoiden arkielämään ja opintoihin. KOTT- tutkimuksen ennakkotuloksia kesällä 2021. PDF-dokumentti. Päivitetty 16.6.2021. Saatavilla: https://thl.fi/documents/10531/5589167/KOTT_koronan_vaikutukset_kesa2021.pdf/890a7281-478e-b9e5-3e6a-1ae551304ab9?t=1623831946015 [viitattu 1.10.2021].

Tolonen, L. 2018. Paikkakunnalla on väliä, kun valitset korkeakoulua – ”Ei haluta muuttaa ihan mihin tahansa”. Yle Uutiset. WWW-dokumentti. Päivitetty 4.9.2018. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10377965> [viitattu 3.2.2021].

Tukimateriaalit. 2020. Kupla-hanke. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kupla-hanke.fi/tukimateriaalit/> [viitattu 10.12.2020].

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Helsinki: Tammi. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 26.11.2020].

Uusi opiskelija. s.a. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/koulutus/uusi-opiskelija/#opiskelija-kunta> [viitattu 17.10.2020].

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 19.11.2020].

Xamk Student. 2020. Mikkelin opiskelijayhdistykset. WWW-dokumentti. Päivitetty 10.12.2020. Intranet.

Xamkin avainluvut. s.a. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/xamk/xamkin-avainluvut/#/0> [viitattu 17.10.2020].

Yhteisöpedagogi (amk). s.a. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/koulutukset/yhteisopedagogi-amk/> [viitattu 7.10.2021].

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. s.a. Mitä on opiskelijakyky? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yths.fi/palvelut/opiskeluyhteisotyo/mita-on-opiskelukyky/> [viitattu 7.10.2021].

Ylönen, E. 2020. Ohjauksen ja tutoroinnin asiantuntija. Sähköpostiviesti 10.12.2020. Opiskelijakunta Kaakko.

HAASTATTELUKUTSU

Haastateltavaksi opiskelijakulttuurin tutkimukseen?

Moikka!

Tutkimme yhteisöpedagogikoulutuksen opinnäytetyössämme opiskelijakulttuurin merkitystä opiskeluajan mielekkyyteen ammattikorkeakoulussa.

Toivomme saavamme haastateltavia Xamkin Mikkelin kampuksen terveys- ja hyvinvointialan opiskelijoista, jotka ovat aloittaneet päiväopintonsa ennen syksyä 2020. Haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina puheyhteyden välityksellä Teamsissa ja ovat kestoaltaan noin puoli tuntia. Haastattelut järjestetään viikoilla 11 ja 12.

Haastatteluun osallistuminen on luottamuksellista, eikä haastateltavien henkilöllisyys paljastu tutkimuksessa. Haastatteluun osallistuneille on tiedossa opinnäytetyön tilaajan Opiskelijakunta Kaakon puolesta skumppalasi ja 'amk-opiskelijakottri' -haalarimerkki.

Jos olet halukas osallistumaan haastatteluun tai sinulla on jotain kysyttävää, ota sähköpostitse yhteyttä Enniveeraan: *****@*****. Kerro viestissä nimesi, opiskelualasi sekä aloittamisvuotesi. Sovitaan tarkempi haastatteluajan kohta sähköpostitse 😊

Terveisin,

Henna Uusisalmi & Enniveera Yli-Viikari

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Taustatiedot haastateltavasta

- Ikä
- Sukupuoli
- Opiskeluala
- Opiskeluvuosi

TEEMA 1 – Opiskelijakulttuurin merkitys

- Millaiseksi koet opiskelijatapahtumat?
  - o Mitkä ovat olleet sinulle merkityksellisimpiä opiskelutapahtumia?
  - o Mitä tekijöitä pidät tärkeänä opiskelijatapahtumissa?
- Millaisessa merkityksessä alkoholi on mielestäsi opiskelijakulttuurissa?
- Ovatko asenteesi ja käyttäytymisesi muovautuneet jollain tapaa opiskelijakulttuurin myötä?
- Miten koet, että ensimmäisenä vuonna aloittaville suunnatut opiskelijatapahtumat auttoivat opiskelijakulttuuriin sisään pääsemisessä?
  - o Koetko, että sinut otettiin hyvin vastaan opiskelijayhteisöön?
  - o Miten koet aloittaneille suunnattujen tapahtumien helpottaneen osallistumista muihin opiskelijatapahtumiin?
- Onko joidenkin opiskelijakulttuurin piirteiden merkitys korostunut korona aikana, kun opiskelijakulttuuri ei ole päässyt toteutumaan tavanomaisesti?

TEEMA 2 – Opiskeluajan mielekkyys

- Miten koet opiskelijakulttuurin vaikuttaneen opintojen stressaavuuteen?
- Mitkä ovat parhaita muistojaasi opiskelijakulttuuriin liittyen?

TEEMA 3 – Yhteisöllisyyden kokemus

- Miten opiskelijakulttuuri on mielestäsi lisännyt yhteisöllisyyttä ammattikorkeakoulussa?
  - o Millaista olisi, jos opiskelijakulttuuri katoaisi kokonaan?
- Miten yhteisöllisyydenkokemuksesi on erilaista lähikontaktissa ja ei-fyysisessä kontaktissa opiskelijayhteisöön? (esim. etäopiskelu-aika)
- Millä tavoin koet opiskelijakulttuurin tuoman yhteisöllisyyden voimavarana?
  - o Tukeeko opiskelijakulttuuri opintojasi?
  - o Koetko opiskelijakulttuurin yhteisöllisyydellä olevan vaikutusta mielialaasi?
- Koetko yhteisöllisyyden muuttaneen muotoa opintojen edetessä?
  - o Koetko opiskelun olleen mielekkäämpää, kun yhteisöllisyys on ollut voimakkaimmillaan? (vrt. 1. opiskeluvuosi)